

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettua lakia.

Lakiin lisättäisiin EU:n eläinterveyssäännösten muutosten edellyttämät täsmennykset lemmikkieläimiä koskeviin vaatimuksiin ja vastaavat täsmennykset hevoseläinten tunnistusmerkintöjä koskeviin vaatimuksiin sekä päivitettäisiin EU-säädöksiin kohdistuvat viittaussäännökset.

Teuraskuljetukseen luovutettavien sikaeläinten merkitsemistä koskevia vaatimuksia kevennettäisiin eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi ja merkintöjen tekemiseen liittyvän työtaakan vähentämiseksi.

Lisäksi sääntelyä täsmennettäisiin eräiltä osin lain toimeenpanon selkeyttämiseksi ja käytännön lainsoveltamistyössä havaittujen tarpeiden huomioon ottamiseksi. Säännöksiä, jotka koskevat eläinten tunnistamiseen ja rekisteröintiin liittyvien laiminlyöntien valvontaa ja seuraamuksia, tarkennettaisiin. Seuraamusmaksun käyttömahdollisuutta laajennettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 22.4.2026 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

---

## SISÄLLYS

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....                                                                | 1  |
| PERUSTELUT .....                                                                                     | 3  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                                                                   | 3  |
| 1.1 Tausta .....                                                                                     | 3  |
| 1.2 Valmistelu .....                                                                                 | 3  |
| 1.2.1 EU-säädöksen valmistelu .....                                                                  | 3  |
| 1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu .....                                                         | 3  |
| 2 EU-säädösten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö .....                                             | 4  |
| 3 Nykytila ja sen arviointi.....                                                                     | 5  |
| 3.1 Lemmikkieläinten ja hevoseläinten tunnistimia ja tunnistusasiakirjoja koskevat vaatimukset ..... | 5  |
| 3.3 Toimijoiden velvollisuus tehdä vaaditut ilmoitukset rekisteriin ja rekisterinpitovastuut.....    | 6  |
| 3.4 Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset sekä viranomaisen tarkastusoikeudet .....             | 7  |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                                                             | 8  |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset.....                                                                        | 8  |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset.....                                                                   | 9  |
| 4.2.1 Taloudelliset vaikutukset .....                                                                | 9  |
| 4.2.2 Yritysvaikutukset .....                                                                        | 9  |
| 4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin .....                                                                | 9  |
| 4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....                                                        | 10 |
| 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....                                                                  | 11 |
| 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....                                                           | 11 |
| 5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....                                | 11 |
| 6 Lausuntopalaute.....                                                                               | 11 |
| 7 Säännöskohtaiset perustelut .....                                                                  | 12 |
| 7.1 Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä.....                                           | 12 |
| 8 Lakia alemman asteinen sääntely .....                                                              | 18 |
| 9 Voimaantulo .....                                                                                  | 18 |
| 10 Toimeenpano ja seuranta .....                                                                     | 18 |
| 11 Suhde muihin esityksiin.....                                                                      | 19 |
| 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys .....                                                   | 19 |
| 12.1 Elinkeinovapaus .....                                                                           | 19 |
| 12.2 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....                             | 20 |
| 12.3 Henkilötiedot.....                                                                              | 23 |
| 12.4 Kotirauha.....                                                                                  | 23 |
| 12.5 Hallinnollinen seuraamusmaksu .....                                                             | 25 |
| LAKIEHDOTUS .....                                                                                    | 28 |
| Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta .....                   | 28 |
| LIITE .....                                                                                          | 32 |
| RINNAKKAISTEKSTI.....                                                                                | 32 |
| Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta .....                   | 32 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Tausta

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) tuli voimaan 1.1.2022. Samalla kumoutui laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010). Lain voimaantulon jälkeen on annettu myös maa ja metsätalousministeriön asetus eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (67/2022) (*eläintunnistusasetus*) ja maa- ja metsätalousministeriön asetus koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (68/2022), jotka tulivat voimaan 24.1.2022.

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetulla lailla toimeenpannaan ja täydennetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/429 ("*eläinterveyssäännöstö*") ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Laissa säädetään muun ohella lemmikkieläinten tunnistamista sekä jäsenvaltioiden välisiä lemmikkieläinten siirtoja varten tarvittavasta tunnistusasiakirjasta. Näistä säädetään myös lemmikkieläinten muista kuin kaupallisista siirroista ja asetuksen (EY) N:o 998/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 576/2013 (*lemmikkieläinasetus*). Lemmikkieläinasetus on kumottu eläinterveyssäännöstöllä siten, että kumoaminen tulee voimaan 22.4.2026. Kumoutumisen vuoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä maaeläimiä pitäviä pitopaikkoja ja hautomoja sekä tiettyjen pidettävien maaeläinten ja siitosmunien jäljitettävyyttä koskevien sääntöjen osalta annettuun komission delegoituun asetukseen (EU) 2019/2035 on tulossa muutoksia muun muassa mikrosirun asettajaa koskevien vaatimusten osalta. Myös nämä muutokset tulisivat voimaan 22.4.2026. Kansallinen lainsäädäntö tulisi päivittää vastaamaan EU-lainsäädännön vaatimuksia.

Kansallisessa laissa on myös käytännön lainsoveltamistyössä todettu eräitä täydennys- ja muutostarpeita.

#### 1.2 Valmistelu

##### 1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio on valmistellut delegoituun asetukseen (EU) 2019/2035 muutoksia, jotka koskevat koirien, kissojen ja frettien tunnistusmerkintää, tunnistusasiakirjaa eli lemmikkipassia ja sen myöntämistä. Muutosasetusta ei ole vielä annettu, mutta se on tarkoitus antaa alkuvuodesta 2026.

Lisäksi EU:ssa on valmisteltu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä. Asetuksen sisältö on hyväksytty kolmikantaneuvotteluissa, ja asetus tullaan todennäköisesti hyväksymään alkuvuodesta 2026. Myös kyseisessä asetuksessa on sääntelyä koirien ja kissojen tunnistusmerkitsemisestä sekä rekistereistä.

##### 1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 24.4.2025 säädöshankkeen valmistelevaan hallituksen esitystä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamiseksi. Esitys on valmisteltu yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Eräille keskeisille sidosryhmille (Ruokavirasto, aluehallintovirastot, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska

lantbruksproducenternas centralförbund rf (SLC), Suomen Kennelliitto ry ja Suomen Hippos ry) pidettiin ennakollisen kuulemisen tilaisuus hallituksen esityksen perusvalmisteluvaiheessa 10.6.2025, minkä lisäksi Elintarviketeollisuusliitto ry antoi kuulemistilaisuuden asialistan perusteella kirjalliset kommenttinsa.

Valmisteluaineisto on nähtävissä Hankeikkunassa osoitteessa: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM021:00/2025>.

## **2 EU-säädösten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö**

Eläinterveyssäännösten tavoitteena on eläinten välillä tarttuvien ja eläimestä ihmiseen tarttuvien eläintautien ehkäiseminen ja torjunta. Eläinterveyssäännöstyössä ovat eläinlajikohtaiset eläinten tunnistamista ja jäljitettävyyttä sekä pitopaikkojen jäljitettävyyttä koskevat säännökset. Nämä säännökset ovat eläinterveyssäännösten IV osassa, joka on jaettu kolmeen osastoon. Säännöksiä sovelletaan ihmisten pitämiin maaeläimiin (sisältäen myös siipikarjan, mehiläiset ja kimalaiset), vesieläimiin ja muihin eläimiin.

Eläinterveyssäännösten 268 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä kyseisen asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Eläinterveyssäännösten tunnistus- ja rekisteröintivaatimukset koskevat pääasiassa tuotantoeläimiä. Kuitenkin lemmikkieläinten kaupallisiin siirtoihin jäsenvaltiosta toiseen tai kolmannelta maasta jäsenvaltioon sovelletaan eläinterveyssäännösten 3 artiklan 5 kohdan mukaisesti IV osan terveysvaatimuksia. Lemmikkieläinten muita kuin kaupallisia siirtoja eli omistajien mukana matkustavia lemmikkieläimiä koskevien terveysvaatimusten osalta sovelletaan eläinterveyssäännösten 277 artiklaan sisältyvään siirtymäsäännöksen mukaisesti 21.4.2026 saakka lemmikkieläinasetusta ja tämän jälkeen eläinterveyssäännösten VI osaa.

Euroopan komissio on valmistellut muutoksia delegoituun asetukseen (EU) 2019/2035.

Delegoidun asetuksen 70 artiklan mukaan koiria, kissoja ja frettejä pitävien toimijoiden on varmistettava, että kyseiset eläimet yksilöidään liitteessä tarkemmin kuvatulla injektoitavalla transponderilla, kun ne siirretään toiseen jäsenvaltioon. Artiklaa muutettaisiin siten, että jatkossa eläimelle saisi asettaa mainitun tunnistimen eli mikrosirun virallinen eläinlääkäri, hyväksytty/valtuutettu eläinlääkäri (authorised veterinarian) tai muu hyväksytty/valtuutettu (authorised) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Lemmikkieläinasetuksen 18 artiklan mukaan on riittänyt, että jäsenvaltion lainsäädännössä on säännöt mikrosirun asettavan muun kuin eläinlääkärin pätevyyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista.

Lisäksi asetukseen tulisi uusi 70 a artikla, jossa asetettaisiin tunnistimen vaatimukset, sekä uusi 71 a artikla, jossa säädettäisiin lemmikkipassin myöntämisestä. Lemmikkieläinpassi vaaditaan koirilta, kissoilta ja fretteiltä kaikissa EU-maiden välisissä kuljetuksissa. Lemmikkieläinpassia voidaan käyttää myös silloin, kun lemmikkieläin käy vierailulla EU:n ulkopuolisessa maassa. Eläinlääkäri merkitsee passiin tiedot eläimestä ja omistajasta, tunnistusmerkinnästä sekä mm. rokotuksista. Lemmikkipassin voisi myöntää virallinen eläinlääkäri tai hyväksytty/valtuutettu eläinlääkäri (authorised veterinarian). Myös lemmikkieläinasetuksen mukaan lemmikkipassin on voinut myöntää hyväksytty eläinlääkäri (authorised veterinarian).

Asetuksen uudessa 71 b artiklassa säädettäisiin tyhjien lemmikkipassien jakelusta, käsittelystä ja kirjanpidosta.

Lemmikkieläinten muihin kuin kaupallisiin siirtoihin sovellettavia eläinterveyttä koskevia vaatimuksia koskevan komission delegoidun asetuksen luonnoksen 30 artiklaan sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaisesti lemmikkipassi voitaisiin myöntää myös ennen 22.4.2026 tunnistusmerkitylle eläimelle, jos merkitseminen on tehty silloin voimassa olleiden sääntöjen mukaisesti.

Ehdotetun koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä annettavan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tavoitteena on varmistaa pitopaikoissa pidettävien ja markkinoille saatettavien koirien ja kissojen hyvinvointi sekä koirien ja kissojen jäljitettävyys. Asetuksen mukaan kasvattajien, eläinsuojien ja sijaiskotien pitämät koirat ja kissat sekä kaikki myytävät ja luovutettavat koirat ja kissat olisi tunnistusmerkittävä injektoitavalla transponderilla ja rekisteröitävä kansalliseen rekisteriin neljän vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Kaikki muut EU:ssa pidetyt koirat olisi tällä tavoin tunnistusmerkittävä ja rekisteröitävä 10 vuoden kuluessa ja kissat 15 vuoden kuluessa voimaantulosta. Vaatimuksiin, jotka koskevat kolmansista maista tuotavia eläimiä, olisi erilliset siirtymäajat. Jäsenvaltiot voisivat kaikilta osin pitää voimassa ja myös säätää asetuksen vaatimuksia tiukempia vaatimuksia edellyttäen, että ne eivät häiritse sisämarkkinoiden toimintaa. Ehdotetun asetuksen sääntely 17 artiklan 1 a kohdan neljännen alakohdan mukaan transponderin eli mikrosirun saa asettaa eläinlääkäri. Jäsenvaltio voi lisäksi sallia, että muut kuin eläinlääkäri asettavat mikrosiruja, jos jäsenvaltiolla on säännöt näiden henkilöiden pätevyyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista.

### **3 Nykytila ja sen arviointi**

#### **3.1 Lemmikkieläinten ja hevoseläinten tunnistimia ja tunnistusasiakirjoja koskevat vaatimukset**

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain nojalla on säädetty, että mikrosirun saa asettaa eläinlääkäri tai mikrosirun asettamiseen pätevä henkilö (maa- ja metsätalousministeriön asetus 68/2020, 4 §).

Eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 16 §:n mukaan eläimen merkitsemisen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla menetelmällä saa tehdä vain eläinlääkärinammatin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on asetuksella määritelty tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi. Eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1165/2023) mukaan muulla henkilöllä kuin eläinlääkärillä, joka asettaa mikrosirun nisäkkäälle, linnulle, matelijalle tai sammakkoeläimelle, tulee olla riittävä osaaminen toimenpiteen suorittamiseksi siten, että eläimelle ei aiheuteta tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä eläimen hyvinvointia tarpeettomasti vaaranneta.

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 18 §:n mukaan siirrettäessä eläimiä jäsenvaltioiden välillä niiden mukana tulee olla tunnistusasiakirja tai siirtoasiakirja, joilla eläinten siirtokelpoisuus voidaan osoittaa. Koirilla, kissoilla ja freteillä tulee olla delegoidun asetuksen (EU) 2019/2035 71 artiklassa tarkoitettu eläinlääkärin myöntämä tunnistusasiakirja. Delegoidun asetuksen mukaan tämän asiakirjan myöntäminen edellyttää, että eläimen mikrosirun on asettanut virallinen eläinlääkäri, hyväksytty/valtuutettu eläinlääkäri tai muu tai muu hyväksytty/valtuutettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/963 13 artiklan mukaan hevoselle tunnistimen voi kiinnittää eläinlääkäri tai, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, luvan saanut ja asianmukaisesti koulutettu ja toimivaltainen henkilö.

Nykytilan ongelmana on, että eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa ei ole säännöksiä mikrosirun asettajina toimivien muiden kuin eläinlääkäreiden valtuuttamisesta tähän

tehtävään. Laissa on säännökset lemmikkieläinpassien myöntäjästä, mutta näitä säännöksiä olisi tarpeen selkeyttää.

### 3.2 Sikojen teuraskuljetuksiin liittyvät merkinnät

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan sikaeläimet merkitään tatuoinnilla eläimen korvalehteen tai reiden ulkopintaan taikka kiinnittämällä eläimen korvalehteen tavanomainen korvamerkki tai elektroninen korvamerkki. Pykälän 3 momentin mukaan sikaeläin merkitään lisäksi ennen teuraskuljetukseen luovuttamista tatuomalla lähötöpitopaikan merkintätunnus eläimen keskiselän tai kyljen alueelle keskilinjan molemmille puolille (*teurasmerkintä*). Jos eläin luovutetaan teuraskuljetukseen suoraan syntymäpitopaikasta tai hyväksytyyn tuotantoketjun pitopaikasta 9 kuukauden kuluessa syntymästä, riittävää kuitenkin on, että eläin merkitään yksinomaan teurasmerkinnällä. Ruokavirasto pitää luetteloa hyväksymistään tuotantoketjuista.

Sika-alan näkemyksen mukaan nykyisten teurasmerkintävaatimusten keventäminen olisi perusteltua eläinten hyvinvoinnin kannalta sekä merkintöihin liittyvän työn vähentämiseksi. EU-lainsäädäntö ei aseta tälle estettä.

### 3.3 Toimijoiden velvollisuus tehdä vaaditut ilmoitukset rekisteriin ja rekisterinpitovastuut

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 30 §:n mukaan pitopaikoista, toimijoista ja eläimistä pidetään eläinterveyssäännösten 101 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 109 artiklassa sekä 185 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua rekisteriä. Rekisteriin merkitään myös muut laissa sekä lain tai eläinterveyssäännösten nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt tiedot pitopaikoista, toimijoista ja eläimistä. Lain 15 §:n mukaan lemmikkieläimen ilmoittamisesta rekisteriin säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lemmikkieläinlajeittain. Näillä lajeilla tarkoitetaan käytännössä eläinterveyssäännösten liitteen 1 luettelossa mainittuja lajeja.

Eläinterveyssäännösten 84 artiklassa säädetään toimijoiden velvollisuudesta ilmoittaa viranomaiselle vastuullaan olevat pitopaikat ja vaaditut niitä koskevat tiedot.

Eläinterveyssäännösten 102 artiklassa säädetään toimijan velvollisuudesta kirjata ja säilyttää eläimiä ja niiden siirtoja koskevia tietoja. Tietojen kirjaamis- ja säilyttämisvaatimuksesta voidaan poiketa, jos toimijat tallettavat tiedot suoraan 109 artiklassa tarkoitettuun atk-pohjaiseen tietokantaan. Eläinterveyssäännösten 112–115 artiklassa säädetään toimijoiden velvoitteista eläinten tunnistamisesta ja tietojen ilmoittamisesta tietokantaan nautojen, lampaiden, vuohien ja sikojen osalta. Eläinterveyssäännösten vaatimuksia ei siten ole kaikkia eläimiä ja niiden haltijan vaihdoksia koskevien tietojen osalta muotoiltu riittävän selkeästi toimijan ilmoitusvelvollisuuden muotoon, minkä vuoksi ilmoitusten tekemistä olisi tarpeen selkeyttää kansallisessa laissa.

Lisäksi lakia olisi tarpeen täsmentää siltä osin kuin on kyse Ruokaviraston mahdollisuudesta osoittaa virastoon nähden ulkopuoliselle toimijalle tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käytännön toteuttamiseen liittyviä tehtäviä. Näitä vastuuta on delegoitu hevoseläinten osalta hevoseläinten kantakirjoja pitävälle taholle. Laissa olisi tarpeen selkeyttää nykykäytäntöä vastaavasti, että delegointi voi koskea paitsi eläinten tunnistamista ja tunnistusasiakirjan myöntämistä myös tähän liittyvää rekisterinpittoa.

### 3.4 Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset sekä viranomaisen tarkastusoikeudet

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 35 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen voi tehostaa lain noudattamatta jättämisen vuoksi 32 ja 33 §:n nojalla antamaansa määräystä, rajoitusta tai kieltoa tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Lain 4 luvun mukaan toimivaltaisia viranomaisia ovat Ruokavirasto (20 §), elinvoimakeskus (22 §), kunnan-eläinlääkäri (23 §), Tulli (24 §) ja poliisi (25 §).

Lain 36 §:ssä säädetään eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksuista. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan Ruokavirasto ja elinvoimakeskus voivat määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksun sille, joka laiminlyö 8–15 §:ssä säädetyn merkitsemisvelvollisuuden. Seuraamusmaksun vähimmäis- ja enimmäismäärä vastaa muun muassa eläintautilaissa (76/2021), eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa (1277/2019) ja elintarvikelaissa (297/2021) säädettyä seuraamusmaksun määrää.

Lain noudattamiseen liittyvässä käytännön valvonnassa on todettu puutteita etenkin lampaiden jäljitettävyydessä, mikä on osaltaan johtanut jopa vakaviin väärinkäytöksiin, kuten laittomaan eläinkauppaan ja siten elintarviketurvallisuuden ja eläinten hyvinvoinnin vaarantumiseen. Edelleen valvonnassa havaitaan säännöllisesti lampaita, joita ei ole tunnistusmerkitty ja ilmoitettu rekisteriin lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Lisäksi vuoden 2023 alusta voimaan tullut vaatimus syntyvien ja maahantuotujen koirien rekisteröinnistä, joka siirtymäajan jälkeen vuoden 2024 alusta laajeni koskemaan kaikkia koiria, ei ole rekisteröintien osalta edennyt lainsäädännön tavoitteiden mukaisesti.

Maksut velvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyvästä viranomaisvalvonnasta ja säännökset uhkasakkomenettelystä eivät ole osoittautuneet riittäviksi kannustimiksi eläinten haltijoille lainsäädännön noudattamiseksi. Nykytilan ongelmana on, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan seuraamusmaksun määrääminen on mahdollista vain sillä perusteella, että eläintä ei ole lainkaan tunnistusmerkitty, mutta ei sillä perusteella, että eläintä ei ole ilmoitettu rekisteriin.

Eduskunta edellytti vastauksessaan (EV 162/2021 vp) hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 101/2021 vp), että maa- ja metsätalousministeriö seuraa ja arvioi lemmikkieläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevan lainsäädännön ja erityisesti koirarekisteriä koskevien säännösten valvonnan toimivuutta suhteessa lainsäädännölle asetettuihin tavoitteisiin sekä antaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2024 loppuun mennessä. Maa- ja metsätalousministeriön selvityksessä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle todettiin muun muassa, että valvonnan vaikuttavuutta ja rekisterin ajantasaisuutta vaikeuttavat myös lainsäädännön puutteet. Lainsäädännöstä puuttuu ennen kaikkea vaikuttamiskeino koiran haltijaan siinä tapauksessa, että koiraa ei ole ilmoitettu rekisteriin. Maa- ja metsätalousministeriö totesikin selvityksessään, että rekisteriin ilmoittamatta jättäminen tullaan esittämään seuraamusmaksun perusteeksi, kun eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettua lakia (1069/2021) seuraavan kerran muutetaan.

Voimassa olevassa laissa siirryttiin käyttämään säännösten noudattamatta jättämiseen liittyvänä seuraamuksena seuraamusmaksua, ja aiemmasta lainsäädännöstä poiketen laissa oleva sakon-uhkainen kriminalisointisäännös (voimassa olevan lain 38 §) rajautui koskemaan vain viranomaisen 33 §:n nojalla määräämän rajoituksen, kiellon tai muun toimenpiteen rikkomistilanteita. Lain 27 §:ssä määritelty kotirauhan piirissä tapahtuva tarkastusoikeus kiinnittyy kuitenkin edelleen vain kriminalisointiin, mikä ei vastaa tarkoitustaan. Pykälän mukaan toimivaltainen

viranomainen voi tehdä tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen 38 §:ssä tarkoitettuun lain rikkomiseen. Edellytyksenä on lisäksi, että teosta voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle.

Tyypillisesti lain 33 § nojalla asetettava rajoitus tai kielto, jonka rikkomista koskevaan epäilyyn kotirauhan piiriin ulottuva tarkastusoikeus kytkeytyy, asetetaan koskemaan tuotantoeläimiä, joita ei ole tunnistettu lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja joiden pääsy elintarvikeketjuun on siitä syystä tarpeen estää. Lain 33 §:n nojalla määrättävällä muulla toimenpiteellä tarkoitetaan virallista valvontaa koskevan asetuksen ((EU) 2017/625, *valvonta-asetus*) 138 artiklan 2 kohdan muita hallinnollisia toimenpiteitä, jotka eivät ole Suomessa vakiintuneessa käytössä. Näin ollen kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastusoikeuden ulkopuolelle jää useita muita eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain rikkomistilanteita huolimatta siitä, että rikkomusten vuoksi eläinten tai ihmisten terveys tai eläinten hyvinvointi voivat vakavasti vaarantua.

## **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

Jäsenvaltioiden välillä siirrettävien lemmikkieläinten tunnistamisen osalta lakia muutettaisiin vastaamaan muuttunutta EU-lainsäädäntöä. Laissa täsmennettäisiin, että lemmikkieläimen tunnistimena käytetyn mikrosirun asettajana voisi toimia Suomessa eläinlääkäri ammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Lisäksi säädettaisiin, että Ruokavirasto voisi hakemuksesta valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksesta tulisi käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä. Valtuutuksen peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä laissa säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

Vastaavista vaatimuksista säädettaisiin hevoseläinten tunnistimena käytetyn mikrosirun asettajia koskien.

Lakia esitetään myös täsmennettäväksi siten, että koirille, kissoille ja freteille jäsenvaltioiden välillä siirtoa varten tarvittavan tunnistusasiakirjan eli lemmikkieläinpassin saisi Suomessa myöntää eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Oikeudesta harjoittaa eläinlääkäriammattia säädetään mainitun lain 2 §:n 1 momentissa.

Lain säännöstä, jonka mukaan Ruokavirasto voi valtuuttaa oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön tunnistusasiakirjojen antamista tai asiakirjamallien laatimista koskevaan tehtävään, täydennettäisiin sääntelyn toimivuuden varmistamiseksi siten, että Ruokavirasto voisi sopimuksen perusteella valtuuttaa eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:n mukaisesti hyväksytyn kantakirjaa pitävän yhteisön myös hevoseläimiä koskevan rekisterin pitäjäksi.

Lakia esitetään muutettavaksi myös tavalla, joka keventäisi sikaeläinten teurasmerkintävaatimuksia. Jatkossa edellytettäisiin, että sikaeläin merkitään aina ennen teuraskuljetukseen luovuttamista joko tatuoimalla lähtöpitopaikan merkintätunnus vähintään yhdelle puolelle eläimen keskiselän tai kyljen aluetta taikka asettamalla hyväksytty korvamerkki, josta käy ilmi lähtöpitopaikan pitopaikkatunnus. Voimassa olevassa laissa on edellytetty molemmille puolille tatuomalla tehtyä teurasmerkintää.

Viranomaisen tarkastusoikeutta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin laajennettaisiin koskemaan tilanteita, joissa on perusteltua syytä epäillä seuraamusmaksulla sanktioituja lain säännöksiä rikotun, kun nykyisen lain puitteissa tarkastusoikeus pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin on ollut mahdollista vain tilanteissa, joissa on perusteltu syy epäillä sakonuhkaisen kriminalisointisäännöksen piiriin kuuluvaa lain rikkomista. Lisäksi edellytettäisiin, että epäilystä rikkomisesta voisi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle, kun nykyisen lainsäädännön mukaan edellytetään ainoastaan mahdollista vaaran aiheutumista.

Lakiin lisättäisiin selkeyden lisäämiseksi nimenomainen säännös viranomaisen mahdollisuudesta kehottaa toimijaa korjaamaan lainsäädännön noudattamista koskeva puute.

Laista poistettaisiin säännökset kunnaneläinlääkärin oikeudesta tehostaa 32 ja 33 §:n nojalla antamaansa määräystä, rajoitusta tai kieltoa tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Sen sijaan kunnaneläinlääkäri voisi lakiin ehdotetun säännöksen mukaisesti jatkossa esittää asiaa koskevan virka-apupyynnön Ruokavirastolle. Tarkoituksenmukaisuussyiden voidaan katsoa puoltavan muutosta, koska uhkasakon tai teettämisuhan asettaminen edellyttää muun muassa sellaista oikeudellista erityisosaamista ja resursseja, joita kunnaneläinlääkäreillä ei välttämättä ole.

Toimijoiden velvollisuutta ilmoittaa eläinten tiedot rekisteriin selkeytettäisiin. Lakiin esitetään myös lisättäviksi uudet säännökset Ruokaviraston ja elinvoimakeskuksen mahdollisuudesta määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivonnan seuraamusmaksu sille, joka lain 8 §:n 1 momentin vastaisesti laiminlyö eläimen rekisteriin ilmoittamisen.

## **4.2 Pääasialliset vaikutukset**

### **4.2.1 Taloudelliset vaikutukset**

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Ehdotettujen muutosten ei arvioida lisäävän viranomaisten tehtäviä tavalla, jolla olisi vaikutuksia valtion talousarvioon. Valtion viranomaisten tehtäviin liittyvät kustannukset katetaan julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

### **4.2.2 Yritysvaikutukset**

Sikojen teurasmerkintöjä koskeva muutos vähentäisi teurasmerkintöihin tiloilla käytettävää työmäärää, kun kahden teurasmerkintätatuoinnin sijaan tarvitaan vain yksi tatuointi tai korvausmerkki. Työmäärän vähentyminen vastaisi arviolta yhteensä noin (tarkennetaan tähän...) vuodessa.

### **4.2.3 Vaikutukset viranomaisiin**

Ruokavirastolle aiheutuu lisätyötä uusista säännöksistä, joiden mukaan koiran, kissan tai fretin siruttajalla, joka ei ole eläinlääkäri, tulee olla Ruokaviraston myöntämä valtuutus. Muutoksesta aiheutuva työmäärä on suurin muutoksen täytäntöönpanon alkuvaiheessa. Käytännössä valtuutus tultaisiin ensi vaiheessa antamaan ainakin Kennelliiton kouluttamille tunnistusmerkitsijoille, joita on noin 400. Lisäksi tultaisiin valtuuttamaan kissojen siruttajia sekä mahdollisesti frettien siruttajia. Valtuutusten toteutusta suunnitellaan parhaillaan, ja lisätyön määrä tulee tarkentumaan suunnittelun edetessä.

Vastaava valtuutus vaadittaisiin myös hevoseläinten mikrosirujen asettajilta. Näitä on vähäinen määrä, arviolta alle 20.

Tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käytännön toteutukseen kuuluvat myös tunnistamisessa käytettävät tietojärjestelmät. Suomessa ei ole vielä käytössä EU:n lainsäädännön mukaista hevosten keskustietokantaa (atk-pohjainen järjestelmä). Pääsyinä toteuttamatta jättämiselle ovat olleet taloudelliset ja muut resursseihin liittyvät haasteet. Delegointimahdollisuuksia laajentamalla Ruokavirastolla olisi mahdollisuus delegoida eläintunnistusjärjestelmän käytännön toteutus myös tietojärjestelmän toteutuksen osalta, mikä laajentaisi esimerkiksi hevoskeskustietokannan toteutusvaihtoehtoja nykyisestä.

Viranomaisen tarkastusoikeuden laajentamisesta huolimatta kotirauhan piirissä tehtävä tarkastus edellyttää aina sitä koskevien edellytysten täyttymisen huolellista harkintaa. Viranomaisresurssien rajallisuudesta johtuen ja erityisen vakavien ihmisten tai eläinten terveyttä tai eläinten hyvinvointia vaarantavien tapausten harvinaisuuden vuoksi vaikutuksia olisi vain yksittäisissä tapauksissa, joissa tarkastusoikeutta ei ole jo eläinten hyvinvoinnista annetun lain tai eläintautilain nojalla.

Myöskään uhkasakon ja teettämisuhan määräämistoimivallan muutoksesta ei odoteta merkittäviä vaikutuksia. Kunnaneläinlääkärit henkilöviranomaisina eivät ole voimassa olevan lain aikana määränneet uhkasakkoja, vaan ne on tarvittaessa määrännyt aluehallintovirasto aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) nojalla. Esityksen mukaan kunnaneläinlääkäri voisi tarpeelliseksi katsoessaan esittää Ruokavirastolle virka-apupyynnön laissa tarkoitetun uhkasakon tai teettämisuhan asettamiseksi. Uhkasakkojen ja teettämisuhkien määrän voidaan odottaa hie- man lisääntyvän vaikeissa tapauksissa, joissa annetuilla hallintopäätöksillä ei ole saatu asian- osaista noudattamaan lainsäädännön vaatimuksia.

Laissa säädetyn hallinnollisen seuraamusmaksun voi määrätä Ruokavirasto tai elinvoimakeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaa Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksusäännöksen soveltamisalan laajentumisesta aiheutuu mainituille viranomaisille lisätyötä vähäisessä määrin. Seuraamusmaksuja on määrätty yhteensä noin kaksikymmentä kertaa lain voimaantulon eli vuoden 2022 alun ja toukokuun 2025 välisenä aikana eli keskimäärin noin kuusi maksua vuodessa. Yleisin määrätty seuraamusmaksu on ollut 300 euroa. Suurin määrätty seuraamusmaksu on ollut 2 500 euroa. Ehdotetun muutoksen arvioidaan kaksinkertaistavan seuraamusmaksuja koskevien päätösten määrän. Seuraamusmaksut peritään valtiolle, joten maksuista saadut tulot joiltakin osin kompensoisivat niiden määräämisestä ja perimisestä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Maksukertymällä ei kuitenkaan olisi suoraan vaikutuksia Ruokaviraston, elinvoimakeskusten tai Oikeusrekisterikeskuksen talouteen. Mainittujen virastojen resurssitarpeisiin liittyvät kysymykset käsitellään normaaleissa kehys- ja talousarviomenetel- lyissä.

Vaikka seuraamusmaksujen määrä ei olisi jatkossakaan suuri suhteutettuna valvonnan kohteena olevien lukumäärään, seuraamusmaksun käyttöalan laajentaminen loisi toimijoille nykyistä pa- remmat kannustimet lainsäädännön noudattamiseen.

#### 4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Rekisteröintivelvoitteen lisääminen lain 8 §:ään selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa. Oikeustilan selkeyttämisen lisäksi rekisteröintivelvoitteen lisääminen 8 §:ään yhdessä 36 §:n seuraamusmaksuja koskevan muutoksen kanssa loisi toimijoille nykyistä tehokkaamman kannusteen nou- dattaa rekisteröintivelvoitetta. Muutoksen tavoitteena on parantaa etenkin lemmikkilampaiden ja koirien rekisteröintiä. Kattavat ja luotettavat viranomaisrekisterit ovat edellytyksenä

eläintautien torjunnalle ja varmistavat eläinten jäljitettävyyden mahdollisissa tautitapauksissa sekä osaltaan takaavat myös elintarvikeketjun luotettavuuden. Ajantasaiset eläinrekisterit ovat tarpeen myös eläinten hyvinvoinnin valvonnassa sekä eläinlääkintähuollon palvelujen suunnittelussa.

Sikojen teurasmerkintöjä koskeva muutos parantaisi eläinten hyvinvointia, koska tatuointi aiheuttaa eläimille kipua. Villi- ja villasikojen jäljitettävyys paranisi, koska tummassa nahassa tatuointi ei ole näkynyt kunnolla ja jatkossa tatuoinnin sijasta olisi mahdollista käyttää korvamerkkiä. Riskinä on sikaeläinten jäljitettävyyden huononeminen, jos tatuomalla tehty yksi teurasmerkintä epäonnistuu eikä tule kunnolla luettavaksi, minkä vuoksi säädettäisiin siitä, että teurasmerkinnän on oltava luettavissa. Tarvittaessa tatuoinnin epäonnistuessa eläimelle olisi tehtävä uusi tatuointi.

## **5 Muut toteuttamisvaihtoehdot**

### **5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset**

Eläinterveyssäännöstö (EU) 2016/429 ja valvonta-asetus (EU) 2017/625 ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Seuraamusmaksun käytön vaihtoehtona on lainsäädännön rikkomisen sanktiointi hallinnollisen menettelyn sijaan rikosprosessin kautta. Etenkin EU-lainsäädäntöön pohjautuvassa lainsäädännössä hallinnollisten seuraamusten käyttö on lisääntynyt. Hallinnollisia sanktioita pidetään rikosoikeudellisia seuraamuksia kevyempänä tapana sanktioida laissa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisia. Hallinnollisen seuraamuksen tarkoituksena on sekä ennaltaehkäistä lainvas- taista toimintaa että estää säännösten vastaisen toiminnan toistumisen tai jatkamisen.

### **5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot**

Hevosten tunnistusjärjestelmän osalta Ruotsissa ja Tanskassa tunnistaminen ja tunnistusasiakirjan myöntämisen menettely ovat pääosin vastaavat kuin Suomessa, eli valtuutetut tahot vastaavat hevosten tunnistamisesta ja tunnistusasiakirjojen myöntämisestä. Tanskassa yksi valtuutetuista tahoista vastaa myös kokonaisuudessaan hevostietokannan ylläpidosta, mukaan lukien hevosen pitopaikkatieto. Ruotsissa ja Tanskassa valtuutettujen tahojen tietokantojen tiedot ovat yhteydessä viranomaisen ylläpitämään hakujärjestelmään, josta voidaan hakea, onko hevonen rekisterissä vai ei ja mistä tietokannasta sen tiedot löytyvät.

Sikojen teurasmerkintää ei vaadita esimerkiksi Ruotsissa tai Tanskassa. Ruotsissa siat merkitään tatuoinnilla tai korvamerkillä niiden syntymäpitopaikassa eikä muuta merkintää edellytetä. Tanskassa teurastettavien sikojen on oltava merkitty korvamerkillä tai tatuoinnilla. Korvamerkki voidaan laittaa joko syntymäpitopaikassa tai pitopaikassa, jossa eläin poistuu hyväksytystä tuotantoketjusta. Tatuointia voidaan käyttää vain merkitsemiseen siinä pitopaikassa, josta eläin lähtee teuraaksi.

## **6 Lausuntopalaute**

Esityksestä on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Tulli, Oikeusrekisterikeskus, Poliisihallitus, Suomen Kuntaliitto, Lupa- ja valvontavirasto, elinvoimakeskukset, Ålands Landskapsregering, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinten terveys ETT ry, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen kunnan- eläinlääkäriliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Elintarvikeeturallisuusliitto, Finnpig Oy, Suomen Hippos, Eestin

Raskaat Vetohevoset ry, Suomen Irlannincobyhdistys–FSIC ry, Suomen Sikayrittäjät, Suomen Lammasyhdistys, Suomen Vuohiyhdistys, Paliskuntain yhdistys, Suomen Kalankasvattajaliitto, Kalatalouden Keskusliitto, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto, Suomen Mehiläishoitajain Liitto, Suomen Kennelliitto, Suomen Kissaliitto, Suomen Alpakayhdistys, Alpakkakasvattajat ry.

Lausuntokierros järjestettiin 19.1.2026-18.2.2026 välisenä aikana. Valmisteluaineisto on nähtävissä Hankeikkunassa osoitteessa: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM021:00/2025>

(Täydenty...) )

## **7 Säännöskohtaiset perustelut**

### **7.1 Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä**

**1 §. Soveltamisala.** Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin lisäämällä siihen lemmikkieläimen määritelmä. Sen mukaan lemmikkieläimellä tarkoitettaisiin laissa eläinterveyssäännösten 4 artiklan 11 kohdassa määriteltyjä eläimiä sekä muita samaan lajiin kuuluvia eläimiä.

Eläinterveyssäännösten 4 artiklan 11 kohdassa olevan määritelmän mukaan lemmikkieläimellä tarkoitetaan asetuksen liitteessä I olevassa luettelossa mainittuun lajiin kuuluvaa eläintä, jota pidetään yksityisessä, muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa. Eläinterveyssäännösten määritelmä ei kuitenkaan ole ollut eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain kannalta merkityksellinen sen vuoksi, että eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevat eläinterveys-säännösten säännökset eivät ole koskeneet tällaisia eläimiä. Mainittujen eläinten tunnistamiseen liittyvät lakiin sisältyvät säännökset ovat joko lemmikkieläinasetuksen täytäntöönpanosääntelyä tai EU-sääntelyn jättämän liikkumavaran mahdollistamaa kansallista sääntelyä. Kansallinen sääntely on kattanut paitsi yksityisessä myös kaupallisessa tarkoituksessa pidettävät kyseisiin lemmikkieläinlajeihin kuuluvat eläimet.

Koska lemmikkieläinasetuksen säännökset lemmikkieläinten tunnistamisesta rajat ylittävien siirtojen yhteydessä korvautuvat 22.4.2026 eläinterveyssäännösten VI osan säännöksillä, olisi tarkoituksenmukaista selkeyttää laissa käytettävä lemmikkieläimen käsite ja näin välttää eläinterveyssäännösten käsitteeseen liittyvää sekaantumisvaara.

**8 §. Yleiset vaatimukset eläinten tunnistamisesta.** Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan toimija vastaa omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten merkitsemisestä fyysisellä tunnistimella noudattaen, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa, eläinterveyssäännöstyössä ja niiden nojalla säädetään. Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 8 §:n 1 momenttiin esitetään lisättäväksi viittaus niihin lain pykäliin, joiden mukaisesti eläinten tunnistaminen on tehtävä.

Pykälään myös lisättäisiin säännös toimijan velvollisuudesta vastata omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten tietojen ilmoittamisesta rekisteriin noudattaen, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa, eläinterveyssäännöstyössä ja niiden nojalla säädetään.

Tunnistamisella tarkoitetaan eläimen merkitsemistä fyysisellä tunnistimella noudattaen, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa, eläinterveyssäännöstyössä ja niiden nojalla säädetään. Hevosten osalta tunnistamiseen kuuluu myös se, että tunnistusmerkityllä eläimellä on asetuksen EU (2021/963) mukaisesti myönnetty elinikäinen tunnistusasiakirja eli hevospassi.

Rekisteriin ilmoittamisella tarkoitettaisiin eläimen tietojen ilmoittamista viranomaisen ylläpitämään rekisteriin noudattaen, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa, eläinterveyssäännöstössä ja niiden nojalla säädetään. Esimerkiksi nautojen, lampaiden ja vuohien tulee olla tunnistusmerkittyjä ennen kuin ne siirretään pois syntymäpitopaikastaan. Lisäksi naudat, lampaat ja vuohet ilmoitetaan rekisteriin emän poikimailmoituksella säädettyssä määräajassa, ja sekä luovuttajan että vastaanottajan tulee ilmoittaa eläinten poistot ja vastaanottamiset rekisteriin seitsemän vuorokauden kuluessa tapahtumasta.

Koirien, kissojen ja frettien tunnistusmerkinnän saisi jatkossa tehdä eläinlääkäriammattin harjoittaja tai Ruokaviraston valtuuttama tunnistaja. Lain 15 § sekä koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 3 §:n mukaan koira on tunnistusmerkittävä ja ilmoitettava rekisteriin ennen sen luovuttamista uudelle haltijalle.

Hevosella on oltava tunnistusmerkinnän lisäksi elinikäinen tunnistusasiakirja (hevospassi) 12 § 1 momentin mukaisesti. Ruokavirasto on valtuuttanut Suomessa tällä hetkellä kolme tahoa hevosille tunnistusasiakirjoja myöntäväksi elimeksi. Hevosten tiedot kirjataan tietokantaan tunnistusasiakirjan myöntämisen yhteydessä. Jos hevonen tuodaan Suomeen muutoin kuin korkeintaan 90 päivää kestävästä lisääntymis-, kilpailu-, tai koulutustarkoituksen vuoksi, sen tunnistusasiakirja on toimitettava valtuutetulle taholle tietokantaan kirjattavaksi.

Pysyvästi maahan tuotavien koirien on oltava aina tunnistusmerkittyjä mikrosirulla, ja niiden tiedot on ilmoitettava rekisteriin neljän viikon kuluessa saapumisesta tai ennen koiran luovuttamista uudelle haltijalle, jos luovutus tapahtuu ennen tätä. Koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 7 §:ssä todetaan, että jos koiran haltijan vaihdos on enintään kolme kuukautta kestävä ja tilapäinen, siitä ei tarvitse ilmoittaa rekisteriin.

Toisesta jäsenvaltiosta siirrettävien hevoseläinten, nautojen, lampaiden ja vuohien sekä muiden tuotantoeläinten tulee olla lähtömaassaan tunnistettu ja rekisteröity eläinterveyssäännösten 124 artiklan mukaisesti ennen siirtoa. Tämän lisäksi naudat, lampaat ja vuohet tulee ilmoittaa Suomessa viranomaisen tietokantaan seitsemän vuorokauden kuluessa tuonnista eläintunnistusasetuksen 3 § mukaisesti. Hevoset tulee ilmoittaa tietokantaan seitsemän vuorokauden kuluessa tuonnista eläintunnistusasetuksen 7 §:n mukaisesti, muun kuin hevosen tavanomaisen pitopaikan osalta. Suomessa ei ole vielä käytössä sellaista delegoidun asetuksen (EU) 2019/2035 64 artiklan tarkoittamaa tietokantaa, johon tieto hevosen tavanomaisesta pitopaikasta ilmoitettaisiin.

**11 §. Sikaeläinten tunnistaminen.** Pykälän 3 momentin vaatimusta, joka koskee sikaeläinten teurasmerkintöjä, kevennettäisiin siten, että jatkossa sikaeläimen teurasmerkinnäksi riittäisi taatuimalla tehty merkintätunnus eläimen keskiselän tai kyljen alueelle jommallekummalle puolelle tai eläimeen asetettu Ruokaviraston hyväksymä korvamerkki, josta käy ilmi lähtöpitopaikan pitopaikkatunnus (*teurasmerkintä*). Lisäksi momentissa edellytettäisiin nimenomaisesti, että teurasmerkinnän tulee olla luettavissa.

Pykälän 3 momenttia täydennettäisiin siten, että siinä säädettäisiin nimenomaisesti, että eläinterveyssäännöstössä tarkoitetuille tuotantoketjuille tulee hakea hyväksyntä Ruokavirastolta. Lisäksi momenttiin lisättäisiin nimenomainen maininta siitä, että hyväksynnän peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä lain 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

**12 §. Hevoseläinten tunnistaminen.** Pykälään esitetään lisättäväksi uudet säännökset, joiden mukaan hevoseläimen saa merkitä tunnistimella eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja ja joiden mukaan Ruokavirasto voisi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia

koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksesta tulisi käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevydestä. Momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että valtuutuksen peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä lain 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

Valtuutuksen antamisen edellytykset perustuvat eläinterveyssäännösten 14 artiklan 2 kohtaan, jossa on viittaus 1 kohdan c alakohdan iv kohtaan. Edellytyksenä tehtävän siirtoon on muun muassa henkilön riittävä erityisosaaminen, pätevyys ja kokemus.

Ehdotetut säännökset olisivat pykälän 2 momentissa. Tunnistusasiakirjoja koskevat voimassa olevaan 1 ja 2 momenttiin sisältyvät säännökset siirtyisivät uuteen 3 ja 4 momenttiin.

**15 §. Lemmikkieläinten tunnistaminen.** Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin, että koiran, kissan tai fretin saa merkitä tunnistimella eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Tämän lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksesta tulisi käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevydestä. Momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että valtuutuksen peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä lain 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

Valtuutuksen antamisen edellytykset perustuvat eläinterveyssäännösten 14 artiklan 2 kohtaan, jossa on viittaus 1 kohdan c alakohdan iv kohtaan. Edellytyksenä tehtävän siirtoon on muun muassa henkilön riittävä erityisosaaminen, pätevyys ja kokemus.

**18 §. Eräiden eläinten tunnistusasiakirjat toiseen jäsenvaltioon siirtoa varten.** Koirien, kissojen ja frettien muihin kuin kaupallisiin siirtoihin tarkoitettun tunnistusasiakirjan (lemmikkipassi) myöntämisestä säädettäisiin jatkossa delegoidun asetuksen 2019/2035 71 a artiklassa. Lemmikkipassin voisi myöntää virallinen eläinlääkäri (official veterinarian) tai valtuutettu eläinlääkäri (authorised veterinarian). Nykyisissä lemmikkieläinasetuksen säännöksissä tarkoitettuna hyväksyttynä eläinlääkäriä (authorised veterinarian) pidetään eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) tarkoitettua eläinlääkäriammattin harjoittajaa. Tätä koskeva säännös sisältyi ennen eläinterveyssäännösten voimaantuloa eli vuoteen 2021 saakka eläintautilain (441/2013) 6 §:n 1 momentin 17 kohtaan ja 58 §:n 4 momenttiin. Säännös siirrettiin eläinterveyssäännösten täytäntöönpanoon liittyneessä kansallisten lakien uudistuksessa eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 18 §:n 1 momentin 1 kohtaan, tosin säännöksen sanamuoto ei ole yhtä täsmällinen kuin aiemmin.

Kyseistä kohtaa täsmennettäisiin siten, että lemmikkipassin saa myöntää eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Lemmikkieläinpassia käytetään koirien, kissojen ja frettien siirroissa jäsenvaltioiden välillä sekä lemmikkieläinten tuonnissa muusta kuin jäsenvaltiosta silloin, kun kyse on jostakin jäsenvaltiosta lähteneen lemmikin palaamisesta takaisin unionin alueelle.

Oikeus todistuksen antamiseen on kytketty voimassa olevaan ammatinharjoittamisoikeuteen Suomen lisäksi useissa muissa jäsenvaltioissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa. Suomessa todistuksia myöntävät pääasiassa eläinlääkäripalveluja tarjoavat kunnaneläinlääkärit sekä ne yksityistä pieneläinpraktiikkaa harjoittavat eläinlääkärit, jotka muutenkin huolehtivat kyseisten lemmikkieläinten hoidosta ja rokottamisesta.

Lemmikkieläintä koskevaan todistukseen kirjataan lemmikkieläimen tunnistustiedot sekä sille annetut, eläimen siirtokelpoisuuteen vaikuttavat rokotukset ja käsittelyt. Eläinlääkäri täydentää

lemmikkieläinpassin tietoja sitä mukaa kuin rokotuksia tai käsittelyjä uusitaan tai eläimelle annetaan uusia rokotuksia tai käsittelyjä. Kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa lemmikkieläinten kuljetusta varten vaaditaan lisäksi todistukseen merkitty eläinlääkärin varmistus siitä, että eläimet ovat kliinisesti terveitä ja kestävät kuljetuksen määräpaikkaansa. Merkintä ja tätä varten suoritettu eläinlääketieteellinen tutkimus voidaan tehdä enintään 48 tuntia ennen eläinten siirtämistä.

Esityksessä katsotaan, että kyseessä on perustuslain 124 § tarkoitettu julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle. Tämän vuoksi kohtaan lisättäisiin säännös tehtävää hoitavan virkavastuusta.

**26 §. Eräiden tehtävien siirtäminen muulle kuin viranomaiselle.** Momentissa säilyisi nykyistä vastaava säännös, jonka mukaan Ruokavirasto voi eläinterveyssäännösten 108 artiklan 5 kohdan c alakohdan mukaisesti valtuuttaa toisen elimen tai luonnollisen henkilön antamaan eläintä koskevia tunnistusasiakirjoja ja laatimaan asiakirjamalleja eläinterveyssäännösten 110 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Säännöksen sanamuoto kuitenkin jonkin verran täsmentyisi.

Valvonta-asetuksen määritelmässä toimeksiannon saaneella elimellä tarkoitetaan erillistä oikeushenkilöä, jolle toimivaltaiset viranomaiset ovat siirtäneet tiettyjä viralliseen valvontaan kuuluvia tehtäviä tai tiettyjä muihin virallisiin toimiin liittyviä tehtäviä. Kyseessä olisi valvonta-asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa määritelty muu virallinen toimi. Muihin virallisiin toimiin kuuluu myös lupien ja virallisten todistusten myöntäminen. Valtuutuksen antamisen edellytykset perustuvat sekä eläinterveyssäännösten 14 artiklan 2 kohtaan, jossa viittaus 1 kohdan c alakohdan ii kohtaan, että valvonta-asetuksen 31 artiklaan. Edellytyksenä tehtävän siirtoon on muun muassa henkilöiden tai henkilöstön riittävä erityisosaaminen, pätevyys ja kokemus.

Momenttiin lisättäisiin uutena säännös, jonka mukaan Ruokavirasto voisi sopimuksen perusteella valtuuttaa eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:n mukaisesti hyväksytyn kantakirjaa pitävän yhteisön hevoseläimiä koskevan 30 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitäjäksi, jos valvonta-asetuksen 31 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Säännöksessä tarkoitettu valtuus merkitsisi poikkeusta lain 30 §:n 2 momentissa viitatuun ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain rekisterinpitäjyyttä koskevista säännöksistä.

Esitetyllä muutoksella mahdollistettaisiin hevoseläinten osalta tunnistamiseen ja tunnistusasiakirjan myöntämiseen liittyen myös rekisterijärjestelmän käytännön toteutus ja rekisterinpito valtuutuksen perusteella. Säännöksen tarvetta ja tarkoituksenmukaisuutta perustellaan tarkemmin jäljempänä jaksossa 12.2.

Lisäys vastaisi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain esitoita (HE 101/2021, s. 28), joissa viitataan voimassa olevan säännöksen sanamuotoa laajemmin tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käytännön toteutukseen ja Suomen Hippoksen hoitamiin hevoseläinten tunnistamiseen ja rekisteröintiin liittyviin tehtäviin. Säännös olisi myös yhdenmukainen eläinterveyssäännösten 108 artiklan 5 kohdan c alakohdan säännöksen kanssa, joka mahdollistaa tehtävän delegoinnin.

**27 §. Tarkastusoikeus.** Pykälän 2 momenttia esitetään täydennettäväksi siten, että lain 38 §:n mukaisten tilanteiden lisäksi toimivaltainen viranomainen voisi tehdä tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin myös silloin, kun on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen tekoon, josta voidaan asettaa lain 36 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu. Lisäksi jatkossa edellytettäisiin, että epäilyistä teosta voisi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle, kun voimassa olevassa laissa edellytetään ainoastaan vaaran aiheutumista.

Käytännössä on tullut esiin, että toimivaltaisen viranomaisen tulisi voida tehdä tarkastus pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin lain 36 §:ssä seuraamusmaksulla sanktioituissa tilanteissa. Tällainen voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa toimivaltaisella viranomaisella on perusteltu syy epäillä, että pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa säilytetään laajamittaista verkkokauppaa varten koiria, joita ei ole ilmoitettu säännösten mukaisesti rekisteriin. Lisäksi käytännössä on esimerkiksi myös todettu tarpeelliseksi päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin lain 36 §:ssä seuraamusmaksulla sanktioituissa tilanteissa, joissa koirien tuonti on ilmoitettu Traces-järjestelmään, mutta viranomaisella on kuitenkin syytä epäillä niiden jäljitettävyyttä koskeviin vaatimuksiin liittyviä olennaisia puutteita. Kun olisi esimerkiksi edellä kuvatun kaltaiseen toimintaan liittyy epäily tunnistamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten rikkomisesta sekä epäily eläinten tai ihmisten hyvinvoinnin tai terveyden vaarantamisesta, olisi tarkastus voitava tehdä myös kotirauhan piirissä asian selvittämiseksi. Kotirauhan piirissä tehtävän tarkastuksen edellytyksinä olisi ehdotuksen mukaan: 1) asiaa ei voisi muuten selvittää, 2) epäilyssä olisi kyse lainsäädännön noudattamatta jättämisestä, joka olisi sanktioitavissa 36 §:ssä tarkoitetulla seuraamusmaksulla tai 38 § tarkoitettuna lain rikkomisena sakolla ja 3) lain noudattamatta jättämisestä voisi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle. Eli kaikkien kolmen edellytyksen tulisi täytyä, jotta tarkastus kotirauhan piirissä voitaisiin tehdä.

Koirien rekisteröintiä koskevien säännösten tarkoituksena on mahdollistaa jäljitettävyys ja siten torjua mm. säännösten vastaista maahantuontia ja siihen kytkeytyvää eläintaudin leviämistä. Rabioksen ehkäisy perustuu eläinten jäljitettävyyteen sekä maahantuontisäännösten noudattamiseen. Laittomasti eli ilman vaadittavaa tunnistusmerkintää, rokotuksia, mahdollista vasta-ainetutkimusta sekä ekinokokkilääkitystä maahantuotua koiraa ei voida todeta tartuntavaarattomaksi kliinisten löydösten perusteella, vaan ihmisten ja muiden eläintenterveyden suojaaminen perustuu koiran tunnistusmerkintään ja sitä kautta todennettaviin lainsäädännön mukaisten vaatimusten tarkastamiseen asiakirjoista.

**27 a §.** *Viranomaisen toimet eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädännön vastaisen menettelyn johdosta.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 27 a §, joka vastaisi eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa olevaa sääntelyä. Pykälässä täsmennettäisiin viranomaisen velvollisuutta ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädäntöä ei ole noudatettu. Jos havaittu rikkomus olisi vähäinen ja epäkohta voitaisiin poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, viranomainen voisi kehottaa eläinten tunnistamis- tai rekisteröintilainsäädäntöä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Kehotus voitaisiin antaa paitsi kirjallisesti tarkastuskertomuksessa myös suullisesti valvontakäynnin aikana, kun rikkomus on korjattavissa heti. Suullisestikin annettu kehotus olisi kirjattava tarkastuskertomukseen. Muussa tapauksessa valvontaviranomaisen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi. Valvontaviranomaisen olisi valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.

Käytännön valvonnassa kehotuksen käyttöön on toivottu selkeämpää sääntelyä. Uudessa pykälässä täsmennettäisiin kehotuksen käytön ja hallintopakkoasioiden välistä suhdetta vastaavasti kuin eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa. Valvontaviranomaiselle katsotaan jo tehtävänsä puitteissa kuuluvan oikeus antaa toimijalle tai asianosaiselle tarpeellista hallinnollista ohjausta säännösten noudattamiseksi. Neuvontavelvollisuudesta säädetään hallintolain (434/2003) 8 §:ssä, ja asiaan liittyy myös hallintolain 6 §, jonka mukaan viranomaisten toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden (oikeasuhtaisuusperiaate). Yleisen käytännön mukaan säännöksiä on sovellettu siten, että viranomaisen on ennen velvoittavien määräysten käyttämistä lievemmillä keinoilla, kuten neuvomalla ja kehottamalla, pyrittävä saattamaan hallinnon asiakas noudattamaan lainsäädäntöä. Kehotuksen käyttö on tarkoituksenmukaista

yksinkertaisissa tilanteissa, joissa lainsäädännön noudattamatta jättäminen on korjattavissa käynnin aikana tai muussa annetussa määräajassa ja puute on sen luontoinen, että määräajan antaminen ei vaaranna eläinten tai ihmisten terveyttä, eläinten hyvinvointia tai elintarviketurvallisuutta.

**33 §. Rajoitus, kiello ja muut hallinnolliset toimenpiteet.** Pykälässä säädetään mahdollisuudesta antaa hallintopäätös rajoituksesta, kiellosta ja muista hallinnollisista toimenpiteistä. Pykälän 2 momentin mukaan pitopaikassa tarkastuksen suorittanut viranomainen voi rajoittaa eläinten siirtoa pitopaikasta pois tai kieltää sen, jos pitopaikassa pidettävää eläintä ei ole tunnistettu eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa, eläinterveyssäännöstössä tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla ja on ilmeistä, että eläimen tunnistamista ja jäljitettävyyttä ei pystytä varmistamaan. Lisäksi 3 momentin mukaan Ruokavirasto voi eräissä vakavissa epäilytilanteissa asettaa kiellon elinvoimakeskuksen puolesta. Pykälän 4 momentin mukaan kiellon tai rajoituksen asettaminen tai muun hallinnollisen toimenpiteen määrääminen edellyttää, että toimija ei ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta.

Lain 33 §:ssä tarkoitettu hallintotoimi on tavanomaisesti eläinten siirtokielto silloin, kun eläimiä ei ole tunnistettu lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja on ilmeistä, että jäljitettävyyttä ei pystytä varmistamaan. Tällainen tapaus on kyseessä esimerkiksi, kun tilalla valvonnassa todetaan useita korvamerkittämiä nautoja eikä tilalla ei ole valmiiksi tilattuna merkkejä, joilla eläimet voitaisiin tunnistaa. Tällaisessa tapauksessa viranomaisen tulisi asettaa tunnistamattomat eläimet siirtokieltoon jäljitettävyydsuutteen vuoksi. Siirtokielto merkitään tietojärjestelmään, josta se on teurastamojen tai muiden eläimiä hankkivan saatavilla lain 31 §:ssä tarkoitettua rekisterikyselyä varten. Käytännön valvontatyössä on todettu, että kehoitus siirtokiellon ennakoitena hidastaa hallintomenettelyä ja aiheuttaa etenkin vakavissa tapauksissa elintarviketurvallisuuden vaarantumisen, kun siirtokiellon asettaminen ei ole mahdollista välittömästi. Kehotuksen antaminen suullisesti käynnillä olisi ilmeisen tarpeetonta tilanteessa, jossa tilalla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia asettaa eläimiin korvamerkkejä niiden puuttuessa.

Pykälän 4 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että toimivaltainen viranomainen, joka on tehnyt tarkastuksen, voisi pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ja Ruokavirasto pykälän 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa asettaa kiellon väliaikaisena ilman kehoitusta, jos se on ihmisten tai eläinten terveydelle aiheutuvan välittömän vaaran vuoksi välttämätöntä. Momenttia esitetään muutettavaksi myös siten, että siinä todettaisiin, että väliaikainen kiello olisi voimassa, kunnes sen asettanut viranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa, minkä lisäksi lainkohdassa todettaisiin, että väliaikaisen kiellon päätöksen antaneen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

**35 §. Uhkasakko ja teettämishuoka.** Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa laissa toimivaltaisiksi viranomaisiksi määritellyistä viranomaisista ainoastaan Ruokavirasto, elinvoimakeskus ja Tulli voisivat asettaa lain 35 §:n 1 momentin nojalla uhkasakon tai teettämishuokan lain 32 tai 33 §:ssä tarkoitetun määräyksen, rajoituksen, kiellon tai muun hallinnollisen toimenpiteen tehosteeksi. Kuitenkin Ruokavirasto voisi tehostaa kunnaneläinlääkärin antamaa 32 ja 33 §:ssä tarkoitettua määräystä, rajoitusta, kielloa tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella, jos kunnaneläinlääkäri esittää tätä koskevan virka-apuopyynnön.

**36 §. Eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu.** Pykälän 1 momentin 3 kohtaa esitetään täydennettäväksi siten, että jatkossa Ruokavirasto ja elinvoimakeskus voisivat määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksun myös sille, joka laiminlyö 8 §:ssä tarkoitettua eläimen tietojen

ilmoittamisen eläinterveyssäännöstön, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain tai niiden nojalla annettujen säädösten mukaisesti rekisteriin. Voimassa olevan kohta koskee vain eläinten tunnistamisvelvollisuuden laiminlyöntitilanteita.

Nykyisin voimassa olevan lainsäädännön puutteeksi on katsottu se, että voimassa olevan lain nojalla seuraamusmaksua ei ole voitu määrätä tapauksissa, joissa toimija ei ole noudattanut velvoitetta omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten ilmoittamista rekisteriin. Voimassa olevan lain toimeenpanon myötä on käynyt ilmi tarve saada seuraamusmaksu käyttöön myös näissä tapauksissa sekä silloin, kun eläinten rekisteritiedoissa on havaittu puutteita.

Eläinten jäljitettävyyden osalta on tärkeää, että eläimet ilmoitetaan rekisteriin niille vaaditussa ilmoitusajassa ja että eläinten tiedot ovat rekisterissä oikein. Etenkin mahdollisen eläintaudin puhjetessa on oleellista tietää, missä mikäkin eläin on ollut, jotta todennäköisesti tartunnan saaneet eläimet voidaan jäljittää ja erotella muista eläimistä. Esimerkiksi rekisteröimättömät lampaat muodostavat Suomessa selvän eläintautien leviämisen riskin esimerkiksi Bluetongue-viruksen eli sinikielitaudin osalta. Rekisteröimättömien eläinten myötä eläinten jäljitettävyys vaarantuu ja riski taudin leviämisestä kasvaa ja pahimmillaan mahdollistaa taudin leviämisen myös nautaeläimiin. Taudin leviämisen vaikutukset elinkeinolle olisivat vakavat, ja taudin torjuntakustannukset tulisivat kalliiksi myös valtiolle. Myös koirien rekisteröinnin toimeenpanon tehostamiseksi on tarpeen säätää seuraamusmaksun mahdollisuudesta silloin, kun koiria ei ole ilmoitettu rekisteriin. Tällä hetkellä noin puolet Suomen koirista on ilmoitettu rekisteriin lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Sanktiointimahdollisuus kannustaisi lainsäädännön noudattamiseen.

Toistaiseksi lemmikkieläinten rekisteröintivaatimus koskee vain koiria, ja sen vuoksi ehdotettu seuraamusmaksusäännöksen laajentaminen ei koskisi muita lemmikkieläimiä kuin koiria. Tilanne muuttuisi siinä vaiheessa, kun muita lemmikkieläimiä kuin koiria koskevia rekisteröintivelvollisuuksia tulisi voimaan.

## **8 Lakia alemman asteinen sääntely**

Ehdotettuihin säännöksiin ei sisälly asetuksen- tai määräyksenantoa koskevia valtuussäännöksiä.

## **9 Voimaantulo**

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 22.4.2026 tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Euroopan unionin lemmikkieläinasetus kumoutuu ja esityksessä kuvattujen Euroopan unionin eläinterveyssäännöstön muutosten soveltaminen alkaa näillä näkymin mainittuna päivänä.

Suomi on pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että lemmikkieläinten siruttajien valtuutusta koskevaan vaatimukseen tulisi siirtymäaikaa vuoden 2028 alkuun asti, mutta viimeisimmissä komission lähettämissä luonnoksissa ei tällaista ole.

## **10 Toimeenpano ja seuranta**

Ehdotetun sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata lain täytäntöönpanoon liittyvän viranomaisten ja sidosryhmien välisen yhteistyön sekä lakiin liittyvän viranomaisvalvonnan kautta. Tarvittaessa teetetään ehdotetun lainsäädännön toimivuutta koskevia kyselyjä tai muita selvityksiä.

## **11 Suhde muihin esityksiin**

Esityksellä ei ole riippuvuuksia muihin esityksiin.

## **12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

### **12.1 Elinkeinovapaus**

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että elinkeinotoiminnan luvanvaraisuus on mahdollista erityisin perustein (PeVL 19/2002 vp). Elinkeinotoiminnan aloittamisen edellytyksenä olevan ilmoitus- tai rekisteröintivelvollisuuden säätämistä on pidetty asiallisesti luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä (PeVL 9/2005 vp, s. 2/I, PeVL 56/2002 vp).

Ehdotetun lain ja 15 §n 2 momentin mukaan henkilöillä, jotka asettavat tunnistimina käytettäviä mikrosiruja koiriin, kissoihin tai fretteihin tulisi olla joko eläinlääkärin pätevyys tai Ruokaviraston myöntämä valtuutus, kun aiemmin on riittänyt, että muulla kuin eläinlääkärillä on ollut asettamista koskeva riittävä pätevyys. Vastaava mikrosirun asettajan valtuutusta koskeva vaatimus lisättäisiin myös hevoseläinten tunnistimia koskevaan 12 §:ään.

Ehdotettu lemmikkieläinten siruttajien valtuutusta koskeva vaatimus perustuu osittain EU-lainsäädäntöön, sillä jatkossa Suomen rajojen yli matkustavilta koirilta, kissoilta ja fretteiltä vaadittavan tunnistimen voisi asettaa vain eläinlääkäri tai valtuutettu muu henkilö. Vaikka suuri osa lemmikkieläimistä ei koskaan matkusta ulkomaille, ei kuitenkaan pidetä tarkoituksenmukaisena rajata kansallisessa laissa valtuutusta koskemaan vain rajojen yli siirrettäviä lemmikkieläimiä, sillä lemmikkieläimen sirutuksen yhteydessä ei välttämättä ole tiedossa, tullaanko eläimelle tarvitsemaan lemmikkipassia sen elinaikana. Tämä olisi tarkoituksenmukaista ottaen myös huomioon se, että uusi koirien ja kissojen hyvinvointia ja jäljitettävyyttä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tulee ulottamaan koirien ja kissojen tunnistusmerkintöjä ja rekisteröintiä koskevia vaatimuksia siirtymäaikojen jälkeen myös muihin kuin rajojen yli siirrettäviin eläimiin.

Hevoseläinten osalta vaatimus olisi tarpeen ottaen huomioon hevoseläinten tunnistamista koskevat EU-säännökset.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Sen lisäksi rajoitusten olennaisen sisällön kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista.

Ehdotettujen säännösten mukaan Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksessa tulee käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä.

Perustuslakivaliokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti katsonut

välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 58/2010 vp, s. 5—6, PeVL 32/2010 vp). Valiokunta on pitänyt perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta ongelmattomana hyväksymisen peruuttamista tilanteessa, jossa terveysvaaraa ei voida muutoin estää (PeVL 37/2005 vp, s. 2/II).

Ehdotetun valtuutuksen peruuttamiseen sovellettaisiin, mitä 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta. Valtuutuksen peruuttamisesta päättäisi Ruokavirasto. Peruuttaminen olisi mahdollista, jos valtuuttamiselle säädetty edellytykset eivät enää täytyisi tai toiminnassa olennaisesti rikottaisiin eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevia säännöksiä tai säännösten nojalla tehtyjä päätöksiä. Edellytyksenä valtuutuksen peruuttamiselle olisi lisäksi, että toimija ei olisi toimivaltaisen viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta. Valtuutus voitaisiin peruuttaa väliaikaisesti, jos puute olisi mahdollista korjata. Väliaikainen kieltäminen olisi voimassa, kunnes toimivaltainen viranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

Ehdotetun valtuutuksia koskevan sääntelyn katsotaan edellä esitetyillä perusteilla täyttävän elinkeinovapauden rajoituksia koskevat edellytykset.

## **12.2 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle**

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai sen nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää, että laissa määritellään ainakin yleisluonteisesti tehtävän hoitajalta edellytetty pätevyys tai kelpoisuus (muun muassa PeVL 28/2001 vp ja 48/2001 vp). Perustuslakivaliokunta on todennut, että julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle myös lain nojalla tehtävällä sopimuksella (PeVL 26/2017 vp, s. 48, PeVL 11/2004 vp, s. 2/I, PeVL 11/2002 vp, s. 5/I).

Perustuslakivaliokunta on todennut, että tehtävien siirtoon liittyvä tarkoituksenmukaisuusvaatimus perustuslain 124 §:ssä on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi. Tällöin on otettava huomioon muun muassa hallintotehtävän luonne. (PeVL 48/2010 vp, s. 4)

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 15 §:n 2 momentissa säädettäisiin niiden henkilöiden, jotka asettavat koiriin, kissoihin tai fretteihin mikrosiruja eivätkä ole eläinlääkärintamattomia harjoittajia, valtuuttamisesta tähän tehtävään. Edellytyksenä olisi, että henkilö täyttää vaadittavaa pätevyyttä koskevat eläinten hyvinvointia koskevassa lainsäädännössä olevat vaatimukset. Ehdotetussa 12 §:ssä säädettäisiin vastaavasta vaatimuksesta hevoseläinten mikrosirujen asettajan osalta.

Mikrosirun asettamista koiraan, kissaan tai frettiin ei ole katsottu julkiseksi hallintotehtäväksi, vaan toimintaa on harjoitettu kaupallisena toimintana. Vertailuna todettakoon, että perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella ihmisten sähköisen tunnistamisen välineiden tarjoamista ei ole pidetty julkisena hallintotehtävänä, sillä liiketaloudellisten palvelujen luonteen tunnistamismarkkinoilla on katsottu etäännyneen julkiseen hallintotehtävään liitettävistä ominaispiirteistä (PeVL 16/2009 vp ja PeVL 74/2018 vp).

Myöskään hevosten osalta mikrosirun asettamista ei ole pidetty julkisena hallintotehtävänä; Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/963 13 artiklan mukaan tehtävää ei ole varattu lähtökohtaisesti virkaeläinlääkärille tai muutoin viranomaiselle, vaan hevoseen tunnistimen saa asettaa eläinlääkäri tai, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, luvan saanut ja asianmukaisesti koulutettu henkilö. Mm. nauta- ja lammaseläimille tunnistimet asettaa yleensä toimija itse.

Sen sijaan ehdotetun 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisessa lemmikkipassin myöntämisessä katsotaan olevan kyse julkisesta hallintotehtävästä. Perinteisesti tulkinta on ollut toinen, sillä lemmikkipassin myöntämisen on katsottu kuuluvan osaksi eläinlääkäreiden ammattitoimintaa ja rinnastuvan muiden eläinlääkinnällisten todistusten antamiseen. Aiempaan tulkintaan on vaikuttanut myös se, että eläinlääkärin ammatti on Suomessa luvanvarainen ammatti, jonka harjoittajat ovat erityisen lakiin perustuvan valvontajärjestelmän piirissä. Kyseistä tulkintaa ei kuitenkaan voida pitää perusteltuna enää nykyisin, kun eläinterveyslainsäädäntö on uudistanut eläinten tunnistus- ja siirtoasiakirjoja koskevan sääntelyn ja kumonnut lemmikkieläinasetuksen. Eläinterveyslainsäädäntöön mukaisesti esimerkiksi ns. hevospassin ja ns. nautapassin antaminen on lähtökohtaisesti viranomaistoimintaa.

Ehdotuksen mukaan lemmikkipassin saisi myöntää eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Lemmikkieläinpassia käytetään koirien, kissojen ja frettien siirroissa jäsenvaltioiden välillä sekä lemmikkieläinten tuonnissa muusta kuin jäsenvaltiosta silloin, kun kyse on jostakin jäsenvaltiosta lähteneen lemmikin palaamisesta takaisin unionin alueelle. Lemmikkieläintä koskevaan todistukseen kirjataan lemmikkieläimen tunnistustiedot sekä sille annetut, eläimen siirtokelpoisuuteen vaikuttavat rokotukset ja käsittelyt. Eläinlääkäri täydentää lemmikkieläinpassin tietoja sitä mukaa kuin rokotuksia tai käsittelyjä uusitaan tai eläimelle annetaan uusia rokotuksia tai käsittelyjä.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettuihin eläinlääkäriammattin harjoittajat saisivat jatkossakin myöntää lemmikkipasseja suoraan laissa olevan toimivaltasäännöksen perusteella. Tämä olisi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon se, että kyseessä on pitkään jatkunut käytäntö, joka on osoittautunut toimivaksi. Suomessa eläinlääkärin ammatti on säännelty ammatti, jonka harjoittaminen edellyttää eläinlääkärin koulutusta sekä eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettua laillistusta tai väliaikaisesti saatua oikeutta. Näin ollen perustuslain mukainen julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvä vaatimus tehtävän hoitajalta edellytetystä pätevyydestä tai kelpoisuudesta täyttyy. Ammattinharjoittajat ovat erityisen, mainituksessa laissa säädetyn valvonnan piirissä, mikä takaa mahdollisuuden kontrolloida todistusten antamiseen ja todistusmerkintöjen tekoon liittyvän toiminnan asianmukaisuutta ilman erillistä valtuutusmenettelyä, joka merkitsisi käytännössä tarpeetonta ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Oikeus todistuksen antamiseen on kytketty voimassa olevaan ammattinharjoittamisoikeuteen Suomen lisäksi useissa muissa jäsenvaltioissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa.

Suomessa lemmikkipasseja myöntävät eläinlääkäripalveluja tarjoavien kunnaneläinlääkäreiden lisäksi ne yksityiset pieneläinpraktiikkaa harjoittavat eläinlääkärit, jotka muutenkin huolehtivat kyseisten lemmikkieläinten hoidosta ja rokottamisesta. Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaan kunnallisia eläinlääkäripalveluja voidaan hankkia ostopalveluina, mikä tarkoittaa, että kaikissa kunnissa ei edes ole eläinlääkäripalveluja tarjoavaa virkaeläinlääkäriä. Tämä myös osaltaan perustelee lainkohdassa ehdotetun tehtäväsiirron tarvetta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Perustuslakivaliokunta on monissa tapauksissa todennut, että perustuslain 124 §:ään liittyvässä sääntelyssä tulee olla maininta siitä, että muussa kuin virkamiesasemassa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan julkisia

hallintotehtäviä (esim. PeVL 15/2019 vp, s. 4, jossa viitattu lausuntoihin PeVL 26/2017 vp, s. 49—50, PeVL 16/2016 vp, s. 2—3 ja PeVL 8/2014 vp, s. 5/I). Ehdotettuun lainkohtaan lisättäisiin maininta eläinlääkärin virkavastuusta silloin, kun hän myöntää lemmikkipasseja.

Ehdotetun 26 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että Ruokavirasto voisi sopimuksen perusteella valtuuttaa eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:n mukaisesti hyväksytyn kanta-kirjaa pitävän yhteisön hevoseläimiä koskevan 30 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitäjäksi, jos valvonta-asetuksen 31 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Säännöksessä tarkoitettu valtuus merkitsisi poikkeusta lain 30 §:n 2 momentissa viitatus ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain rekisterinpitäjyyttä koskevista säännöksistä. Momentissa säilyisi aiempi säännös mahdollisuudesta valtuuttaa muu elin tai luonnollinen henkilö tunnistusasiakirjojen antamista tai asiakirjamallien laatimista koskevaan tehtävään.

Valvonta-asetuksen 31 artiklan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat siirtää muihin virallisiin toimiin liittyviä tiettyjä tehtäviä yhdelle tai useammalle toimeksiannon saaneelle elimelle, jos EU-säännökset eivät kiellä sellaista siirtoa, ja luonnolliselle henkilölle, jos EU-säännöksissä sallitaan tällainen siirto. Toimivaltaiset viranomaiset eivät kuitenkaan saa siirtää toimeksiannon saaneelle elimelle tai luonnolliselle henkilölle säännösten noudattamatta jättämiseen liittyviä pakkokeinoja koskevaa päätöksentekovaltaa. Eläinterveyssäännösten 14 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat asetuksen IV osan mukaisesti valtuuttaa luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä suorittamaan 1 kohdan c alakohdan ii kohdassa tarkoitettuja eli rekisteröintiin, hyväksymiseen, jäljitettävyyteen ja siirtoihin liittyviä muita virallisia toimia sellaisia erityisesti määriteltyjä tehtäviä varten, joissa kyseisillä tahoilla on riittävää erityisosaamista.

Ehdotettu uusi säännös täsmentäisi ja selkeyttäisi nykyistä sääntelyä rekisterinpitoon liittyviä vastuita koskien. Hevosen tunnistusasiakirjan myöntäviä elimiä Suomessa ovat Ruokaviraston myöntämän valtuutuksen perusteella Hippos ry, Suomen Irlannincobyhdistys FSIC ry ja Eestin Raskaat Vetohevoset ry. Nämä ovat eläinjalostustoiminnasta annetun lain 3 §:n mukaisesti hyväksytyjä kantakirjaa pitäviä yhteisöjä. Muille kuin kantakirjaan hyväksytyille hevosille tunnistusasiakirjan myöntää Hippos Ruokaviraston valtuuttamana. Valtuutukseen perustuvaan toimintaan liittyy käytännössä myös eläimiä koskeva atk-pohjaisen tietokannan ylläpito, sillä Suomessa ei ole käytössä viranomaisen pitämää hevosten keskustietokantaa. Ehdotettu säännös delegointimahdollisuudesta olisi tarkoituksenmukainen, kun otetaan huomioon hevoseläinten tunnistamiseen liittyvien tehtävien hoitamiseen liittyvät pitkään jatkuneet käytännöt. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että EU-lainsäädännön edellyttämän hevoskeskustietokannan tulevaa toteutusta ajatellen olisi tarjolla muitakin mahdollisuuksia kuin viranomaisen ylläpitämä järjestelmä.

Säännöksessä tarkoitettuihin tehtäviin ei liity merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä ehdotettu delegointimahdollisuus vaarantaisi perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Tehtävän hoitoon liittyvät pätevyyteen ja oikeusturvaan liittyvät vaatimukset tulisivat turvattua valvonta-asetuksen sääntelyn kautta.

Valvonta-asetuksen 31 artiklassa edellytetään, että oikeushenkilöille tapahtuvan siirron tulee täyttää seuraavat 29 artiklassa säädetyt edellytykset: Siirto tehdään kirjallisesti ja siinä määritellään tarkasti siirrettävät tehtävät ja edellytykset, joiden täytyessä toimitella saa suorittaa kyseiset tehtävät. Toimeksiannon saaneella elimellä tulee olla asiantuntemus, välineet ja infrastruktuuri, joita sille siirrettyjen viralliseen valvontaan kuuluvien tehtävien suorittaminen vaatii, sekä riittävästi henkilöstöä, jolla on soveltuva pätevyys ja kokemus. Toimeksiannon saajan tulee lisäksi olla puolueeton eikä sillä saa olla eturistiriitoja. Käytössä tulee olla järjestelyt tehokkaan ja vaikuttavan koordinoinnin varmistamiseksi toimivallan siirtävien toimivaltaisten viranomaisten ja toimeksiannon saaneen elimen välillä. Valvonta-asetuksen 31 artiklan mukaan tehtävien

siirron luonnolliselle henkilölle tulee täyttää mainitut edellytykset soveltuvin osin. Tilanteet, joissa toimeksianto tai valtuutus olisi peruutettava, on säännelty valvonta-asetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohdassa.

Sääntelyn voidaan edellä esitetyillä perusteilla katsoa täyttävän julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvät edellytykset perustuslain 124 §:n kannalta.

### 12.3 Henkilötiedot

Eläimistä pidettävistä rekistereistä ja niihin merkittävistä tiedoista säädetään eläinterveyssäännöstössä, erityisesti 109 artiklassa, sekä eläinterveyssäännösten nojalla annetuissa säännöksissä. Eläimiä koskevat tiedot eivät itsessään ole henkilötietoja, mutta niistä voi muodostua sellaisia, kun ne yhdistyvät rekistereissä niiden omistajia ja haltijoita koskeviin henkilötietoihin.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on hiljattain tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti mainitun asetuksen ja tietosuojaa koskevan kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. Pe VL 14/2018 vp, s. 4—5).

Yleisen tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Henkilötietojen käsittely on asetuksen mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohta c alakohta) taikka yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjän julkisen vallan käyttöön (6 artikla 1 kohta e alakohta). Hevoseläimiä koskeva rekisterinpito, joka 26 §:n mukaan voitaisiin delegoida kantakirjaa pitävälle järjestölle, perustuu edellä esitetyn mukaisesti EU-lainsäädäntöön ja siten rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään. Rekisterinpito tapahtuu eläinterveyssäännösten edellyttämällä tavalla, ja yleinen tietosuoja-asetus soveltuu siltä osin kuin rekisterinpitoon liittyy henkilötietojen käsittelyä.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen käsittelystä. Näiden tietojen kuten henkilöiden rodun, etnisen alkuperän ja terveyttä koskevien tietojen käsittely on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta kiellettyä. Hevoseläimiä koskevaan rekisteriin ei merkitä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja.

### 12.4 Kotirauha

Ehdotetun 27 §:n 2 momentin toimivaltasääntelyllä, joka koskee tarkastuksen tekemistä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, on kytkentä perustuslain 10 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Valvonta-asetuksen ((EU) 2017/625) 5 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen henkilöstölle on varmistettava pääsy toimijan tiloihin ja mahdollisuus tutustua toimijan hallussaan pitämiin asiakirjoihin. Valvonta-asetuksen 14 artiklassa luetellaan, mitä valvonnassa on tarkastettava, kuten kuljetusvälineet, tilat ja muut toimijoiden valvonnassa olevat paikat ja niiden ympäristö. Artiklan 15 mukaan toimijoiden on pyynnöstä annettava viranomaisen henkilöstölle mahdollisuus tutustua mm. toimijan tiloihin, ympäristöön ja esimerkiksi toimijan sähköisiin tiedonhallintajärjestelmiin.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan perustuslaissa turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (ks. esim. PeVL 12/2019 vp, s. 5, PeVL 43/2010 vp, s. 2/I, PeVL 40/2010 vp, s. 4/I, PeVL 18/2010 vp, PeVL 49/2005 vp, s. 3/II ja PeVL 16/2004 vp) eli siten myös esimerkiksi sellaiset elinkeinonharjoittajan toimitilat, jotka sijaitsevat hänen asunnossaan.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Tämä perustuslain 10 §:n 3 momentin rajoituslauseke edellyttää kotirauhan piiriin ulottuvalta toimenpiteeltä lailla säätämisen lisäksi rajoitusperusteen hyväksyttävyyttä. Kuten perustuslaissa todetaan, kotirauhan piiriin ulottuvien toimenpiteiden hyväksyttävänä perusteina tulevat perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan kyseeseen ainoastaan perusoikeuksien turvaaminen tai rikosten selvittäminen.

Perustuslakivaliokunta on katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä rikosten selvittämiseksi, jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikkotun tai rikottavan (esim. PeVL 37/2010 vp, s. 5, PeVL 32/2010 vp, s. 11, PeVL 18/2010 vp, PeVL 44/2002 vp, s. 2). Vaatimuksen täyttävät siten sellaisetkin toimenpiteet, joihin ryhdytään jonkin konkreettisen ja yksilöidyn rikosepäilyn johdosta, vaikka rikos ei olisi vielä ehtinyt toteutuneen teon asteelle (PeVL 2/1996 vp). Huomionarvoista on tällöin nimenomaan vaatimus rikosepäilyn konkreettisuudesta ja yksilöidystä luonteesta. Yleinen rikostorjuntatarkoitus ei täytä tätä vaatimusta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kotirauhaan puuttuminen moitittavuudeltaan hyvin vähäisten rikkomusten selvittämiseksi ei ole painavan tarpeen vaatimaa eikä siten täytä vaatimusta perusoikeusrajoituksen oikeasuhtaisuudesta (ks. esim. PeVL 40/2002 vp, s. 2 ja PeVL 69/2002 vp, s. 2/II). Toisaalta valiokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, että ainakin eräissä tapauksissa tarkastuksen toimittamista voidaan pitää hyväksyttävänä myös sellaisia rangaistaviksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus. Tarkastusoikeus on voitu kytkeä rikosoikeudellisen rangaistuksen lisäksi myös rangaistuksenluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (ks. esim. PeVL 7/2004 vp, s. 2/II ja PeVL 40/2010 vp, s. 3—4). Valiokunta on näissä tapauksissa oikeasuhtaisuusarvioinnissaan kiinnittänyt huomiota muun muassa tarkastuksen julkisten varojen käytön valvontaan liittyvään tarkoitukseen (PeVL 69/2002 vp, s. 2—3), tarkastuksen kohdistumiseen elinkeinonharjoittajan asunnossa sijaitseviin toimitiloihin (PeVL 69/2002 vp, s. 3/I) sekä rangaistuksenluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun luonteeseen (PeVL 40/2010 vp, s. 4/I). Kotirauhan piiriin puuttuvan sääntelyn osalta valiokunta on lausunnoissaan (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 48/2001 vp) pitänyt tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen edellytyksenä sitä, että lainsäädännöksistä tulee ilmetä, että tarkastus voidaan toimittaa asunnossa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan kotirauhan suojaa rajoittavalla toimenpiteellä tulee olla selvä ja riittävän läheinen yhteys johonkin perustuslaissa turvattuun perusoikeussäännökseen, jotta tällainen toimenpide olisi välttämätön perusoikeuksien turvaamiseksi. (PeVL 31/1998 vp, s. 2/I). (PeVL 6/2019 vp —HE 36/2019 vp, s. 3)

Perustuslakivaliokunta on arvioinut kotirauhan suojan rajoittamista mm. eläintunnistusjärjestelmää koskevassa lakiehdotuksessa. Laki eläintunnistusjärjestelmästä on sittemmin kumottu eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetulla lailla. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 34/2009, s. 3) katsotaan, että eläinten hyvinvoinnin vaarantamisen estämisessä ei kyse ole perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamasta perusoikeuksien turvaamisesta, minkä

vuoksi eläinten hyvinvoinnin vaarantamisen estäminen yksinään ei voi oikeuttaa tarkastukseen kotirauhan piirissä.

Eläinten hyvinvoinnista annettua lakia koskevassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 106/2022, s. 5) todetaan, että käsillä olevassa säännösehdotuksessa tarkastustoimivalta ulottuu laaja-alaisesti myös tilanteisiin, joissa on kysymys ainoastaan sakolla rangaistavista teoista tai laiminlyönneistä. Perustuslakivaliokunta totesi, että näitä tilanteita koskeva ehdotettu tarkastustoimivalta kotirauhan piirissä koskee suurelta osin eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia tekoja tai laiminlyöntejä, jotka eivät perustuslakivaliokunnan mielestä täytä tällaiselle tarkastustoimivallalle asetettavaa oikeasuhtaisuusvaatimusta. Lausunnon mukaan tarkastuksen toimittamisen kynnystä tuli korottaa, esimerkiksi rajaamalla tarkastusoikeus tilanteisiin, joissa on aiheutta epäillä eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevien säännösten olennaista tai vakavaa rikkomista laissa rangaistavaksi säädettyllä tavalla.

Paitsi rajoitusperusteen hyväksyttävyyttä, perustuslain 10 §:n 3 momentti edellyttää kotirauhan piiriin ulottuvalta toimenpiteeltä myös välttämättömyyttä (PeVM 25/1994 vp, s. 8). Perustuslakivaliokunta on usein painottanut, että perustuslain 10 §:n 3 momentin sanamuoto on siinä mielessä ehdoton, että kotirauhan piiriin ulottuva tarkastus on sidottu välttämättömyysvaatimukseen, ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö on tämän mukaisesti vakiintunutta (ks. esim. PeVL 54/2014 vp, s. 3/I—II ja siinä viitatu lausunnot). Toimenpidevaltuuksia pidetään välttämättöminä, jos toimenpiteillä tavoiteltavia tietoja tai asiantiloja ei voida saavuttaa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin (PeVL 6/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on lisäksi toistuvasti edellyttänyt toimenpidevaltuuksia koskeviin säännöksiin kirjattavaksi, että esimerkiksi tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi (ks. esim. PeVL 54/2014 vp, s. 3/I—II ja siinä viitatu lausunnot).

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain ehdotetun 27 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen voi suorittaa tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen 36 tai 38 §:ssä tarkoitettuun eli sakonuhkaiseen tai seuraamusmaksulla sanktioituunlain rikkomiseen. Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön (PeVL 106/2022, s. 5) viitaten jatkossa edellytettäisiin, että epäilystä teosta voi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuu-delle.

Ehdotettu tarkastusoikeus voi muiden lainkohdassa määriteltyjen edellytysten täytyessä muodostua vain silloin, kun on kyse konkreettisesta ja yksilöidystä epäilystä siitä, että lakia on rikottu tai rikotaan (PeVL 18/2010 vp s. 7–8). Tarkastusoikeus on laissa sidottu oikeushyviin, jotka kiinnittyvät perustuslain 7 §:ssä turvattuun oikeuteen elämään, 15 §:ssä turvattuun omaisuudensuojaan, 19 §:ssä säädettyyn julkisen vallan terveydenedistämismääräyksiin ja 20 §:n ympäristöperusoikeuteen. Hallituksen käsityksen mukaan eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 27 §:n 2 momentissa säädettyä ehdotettuja kotirauhan piiriin ulottuvia toimenpiteitä voidaan pitää perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaisesti välttämättöminä perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi.

## 12.5 Hallinnollinen seuraamusmaksu

Lakiehdotuksen 36 §:ssä säädetty eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ulotettaisiin koskemaan tapauksia, joissa toimija laiminlyö velvollisuutensa tehdä vastuulleen säädetty ilmoitukset rekisteriin.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan (PeVL 9/2012 vp, s. 2) hallinnollinen seuraamusmaksu ei ole perustuslain 81 §:n mielessä sen paremmin vero kuin maksukaan, vaan lainvastaisesta teosta määrättävä sanktioluonteinen hallinnollinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 28/2014 vp s.2/II, PeVL 57/2010 vp, PeVL 4/2001 vp, PeVL 32/2005).

Perustuslakivaliokunta on katsonut hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen sisältyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä (esim. PeVL 12/2019 vp, s. 8 ja PeVL 10/2016 vp, s. 7). Tästä syystä seuraamusmaksun määräämistä koskevaa toimivaltuutta ei voida perustuslain 124 § huomioon ottaen antaa muulle kuin viranomaiselle. Ehdotetun lain mukaisen seuraamusmaksun määrää Ruokavirasto tai elinvoimakeskus.

Koska hallinnollisen seuraamusmaksun määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä, sen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla (PeVL 10/2016). Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, PeVL 55/2005 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunta on katsonut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa.

Ehdotetussa 36 §:ssä olisi riittävän täsmälliset säännökset maksuvelvollisuuden ja seuraamusmaksun suuruuden perusteista samoin kuin maksuvelvollisen oikeusturvasta ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon vanhentumisesta. Pykälän mukaan seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus, toistuvuus ja vahingollisuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Maksua ei saisi määrätä, jos teosta olisi kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaan. Toimivaltaisen viranomaisen päätös hallinnollisesta seuraamusmaksusta on täytäntöönpanokelpoinen, kun maksua koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Ehdotetun pykälän mukaisella seuraamusmaksulla pyritään ehkäisemään eläinten jäljitettävyyttä koskevien säännösten rikkomuksia. Tätä kautta pyritään poistamaan ja vähentämään elintarviketurvallisuudelle sekä ihmisten ja eläinten terveydelle mm. eläintaudeista aiheutuvia riskejä. Tavoitteella on mainituista syistä kytkeä perustuslain 19 §:n 3 momentissa julkiselle vallalle säädettyyn terveyden edistämismaksuun sekä 20 §:ssä säädettyyn ympäristöperusoikeuteen. Seuraamusmaksusääntelylle on siten painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste. Maksun soveltamisen piirissä olevien rikkomusten toteennäyttäminen ei lähtökohtaisesti vaatisi tutkinnallisia keinoja.

Perustuslakivaliokunta on rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia käsitellessään kiinnittänyt huomiota Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan sisältämään ns. *ne bis in idem* -sääntöön, jonka mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti (PeVL 9/2012 vp). Seuraamussäännöksiä on tällöin tulkittava itsekriminointisuojan kanssa yhteensopivasti ottaen huomioon muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö. Itsekriminointisuoja kuuluu perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin (ks. PeVL 39/2014 vp, s. 4/I ja HE 309/1993 vp, s. 74/II). Kaksoisrangaistavuuden kieltä on otettu huomioon lain 36 §:n 4 momentissa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiesitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

*Ponsi*

Koska eläinterveyssäännöstössä ja valvonta-asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

## Laki

### eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 1 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 momentti, 11 §:n 3 momentti, 12 §, 18 §:n 1 momentin 1 kohta, 26 §:n 2 momentti, 27 §:n 2 momentti, 33 §:n 4 momentti, 35 §:n 1 momentti ja 36 §:n 1 momentin 3 kohta, sekä

*lisätään* 15 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 27 a § seuraavasti:

#### 1 §

##### *Sovellettamisala*

Tätä lakia sovelletaan myös eläinterveyssäännösten 4 artiklan 11 kohdassa määriteltyjen lemmikkieläinten ja muiden samaan lajiin kuuluvien eläinten, jäljempänä *lemmikkieläimet*, tunnistamiseen ja rekisteröintiin.

#### 8 §

##### *Yleiset vaatimukset eläinten tunnistamisesta*

Toimija vastaa omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten tunnistamisesta siten kuin lain 9–15 §:ssä säädetään sekä tietojen ilmoittamisesta rekisteriin noudattaen, mitä tässä laissa, eläinterveyssäännöstyksessä ja niiden nojalla säädetään.

#### 11 §

##### *Sikaeläinten tunnistaminen*

Lisäksi sikaeläin merkitään aina ennen teuraskuljetukseen luovuttamista tatuomalla lähtöpitopaikan merkintätunnus vähintään yhdelle puolelle eläimen keskiselän tai kyljen aluetta tai asettamalla korvamerkki, josta käy ilmi lähtöpitopaikan pitopaikkatunnus (*teurasmerkintä*). Teurasmerkinnän tulee olla luettavissa. Jos eläin luovutetaan teuraskuljetukseen suoraan syntymäpitopaikasta tai hyväksytyt tuotantoketjun pitopaikasta 9 kuukauden kuluessa syntymästä, riittävää kuitenkin on, että eläin merkitään yksinomaan teurasmerkinnällä. Eläinterveyssäännöstyksessä tarkoitetuille tuotantoketjuille tulee hakea hyväksyntä Ruokavirastolta. Ruokavirasto pitää luetteloa hyväksymistään tuotantoketjuista. Hyväksynnän peruuttamiseen sovelletaan, mitä lain 34 §:ssä rekisteröinnin peruuttamisesta säädetään.

#### 12 §

### *Hevoseläinten tunnistaminen*

Hevoseläimet merkitään eläimen tunnistuskoodin sisältävällä mikrosirulla.

Hevosen saa merkitä mikrosirulla eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa mikrosirun asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lain-säädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksessa tulee käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä. Ruokavirasto pitää luetteloa hevosten mikrosirun asettamiseen pätevistä henkilöistä. Valtuutuksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

Hevoseläimet tunnistetaan lisäksi maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen 65 artiklassa tarkoitettulla hevoseläimen elinikäisellä tunnistusasiakirjalla. Tunnistusasiakirjan myöntää Ruokavirasto tai sen 26 §:n 2 momentin nojalla tehtävään valtuuttama taho.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään määräajasta, jonka kuluessa hevoseläimen elinikäinen tunnistusasiakirja on haettava. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä hevoseläinten merkitsemisestä, tunnistamisesta ja tunnistusmenetelmistä.

### 15 §

#### *Lemmikkieläinten tunnistaminen*

---

Koiran, kissan tai fretin saa merkitä mikrosirulla eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa mikrosirun asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lain-säädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksessa tulee käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä. Ruokavirasto pitää luetteloa koirien mikrosirun asettamiseen pätevistä henkilöistä. Valtuutuksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

### 18 §

#### *Eräiden eläinten tunnistusasiakirjat toiseen jäsenvaltioon siirtoa varten*

Siirrettäessä eläimiä jäsenvaltioiden välillä niiden mukana tulee olla tunnistusasiakirja tai siirtoasiakirja, joilla eläinten siirtokelpoisuus voidaan osoittaa, seuraavasti:

1) Koirilla, kissoilla ja freteillä maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen (EU) 2019/2035 71 artiklassa tarkoitettu hyväksytyn eläinlääkäriin myöntämä tunnistusasiakirja, jonka saa Suomessa myöntää eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja; Tunnistusasiakirjan myöntäjään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen myöntäessään tunnistusasiakirjoja;

---

### 26 §

### *Eräiden tehtävien siirtäminen muulle kuin viranomaiselle*

Ruokavirasto voi eläinterveyssäännösten 108 artiklan 5 kohdan c alakohdan mukaisesti valtuuttaa toisen elimen tai luonnollisen henkilön antamaan eläintä koskevia tunnistusasiakirjoja ja laatimaan asiakirjamalleja eläinterveyssäännösten 110 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ruokavirasto voi lisäksi sopimuksen perusteella valtuuttaa eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:n mukaisesti hyväksytyn kantakirjaa pitävän yhteisön hevoseläimiä koskevan 30 §:ssä tarkoitetun rekisterin pitäjäksi, jolloin rekisteriin ei sovelleta 30 §:n 2 momentissa mainittua lakia. Valtuutuksen antaminen edellyttää, että valvonta-asetuksen 31 artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät.

### *27 §*

#### *Tarkastusoikeus*

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa tehdä vain toimivaltainen viranomainen. Tarkastus voidaan tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen 36 tai 38 §:ssä tarkoitettuun tämän lain rikkomiseen, jos teosta voi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle.

### *27 a §*

#### *Viranomaisen toimet eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädännön vastaisen menettelyn johdosta*

Jos eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädäntöä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että niitä noudatetaan.

Jos havaittu rikkomus on vähäinen ja epäkohta voidaan poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, viranomainen voi kehottaa eläinten tunnistamis- tai rekisteröintilainsäädäntöä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Muussa tapauksessa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin 6 luvussa tarkoitetun hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.

### *33 §*

#### *Rajoitus, kielto ja muut hallinnolliset toimenpiteet*

Kiellon tai rajoituksen asettaminen tai muun hallinnollisen toimenpiteen määrääminen edellyttää, että toimija ei ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta. Toimivaltaisen viranomaisen on peruutettava antamansa rajoitus, kielto tai muu hallinnollinen toimenpide heti, kun selvityksen perusteella voidaan varmistua siitä, että

epäkohta on korjattu ja velvoitteita noudatetaan. Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kiello tai rajoitus voidaan asettaa väliaikaisena ilman kehotusta, jos se on ihmisten tai eläinten terveydelle aiheutuvan välittömän vaaran vuoksi välttämätöntä. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes väliaikaisen kiellon päätöksen tehnyt viranomais antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Väliaikaisen kiellon päätöksen asettaneen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

---

### 35 §

#### *Uhkasakko ja teettämishukka*

Ruokavirasto, elinvoimakeskus ja Tulli voivat tehostaa 32 ja 33 §:n nojalla antamaansa määräystä, rajoitusta, kielloa tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Lisäksi Ruokavirasto voi tehostaa kunnaneläinlääkärin 32 ja 33 §:n nojalla antamaa määräystä, rajoitusta, kielloa tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella, jos kunnaneläinlääkäri esittää tätä koskevan virka-apupyyntö.

---

### 36 §

#### *Eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu*

Ruokavirasto ja elinvoimakeskus voivat määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksun sille, joka:

- 3) laiminlyö 8–15 §:ssä säädetyn tunnistamisvelvollisuuden tai rekisteriin ilmoittamisen;
- 

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

Helsingissä x.x.20xx

**Pääministeri**

**Petteri Orpo**

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

## Laki

### eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 1 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 momentti, 11 §:n 3 momentti, 12 §, 18 §:n 1 momentin 1 kohta, 26 §:n 2 momentti, 27 §:n 2 momentti, 33 §:n 4 momentti, 35 §:n 1 momentti ja 36 §:n 1 momentin 3 kohta, sekä

lisätään 15 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 27 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 §

*Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan myös lemmikkieläinten tunnistamiseen ja rekisteröintiin.

8 §

*Yleiset vaatimukset eläinten tunnistamisesta*

Toimija vastaa omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten merkitsemisestä fyysisellä tunnistimella noudattaen mitä tässä laissa, eläinterveyssäännöstössä ja niiden nojalla säädetään.

11 §

*Sikaeläinten tunnistaminen*

1 §

*Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan myös eläinterveys-säännösten 4 artiklan 11 kohdassa määriteltyjen lemmikkieläinten ja muiden samaan lajiin kuuluvien eläinten, jäljempänä **lemmikkieläimet**, tunnistamiseen ja rekisteröintiin.

8 §

*Yleiset vaatimukset eläinten tunnistamisesta*

Toimija vastaa omistuksessaan tai hallinnassaan olevien eläinten tunnistamisesta siten kuin lain 9–15 §:ssä säädetään sekä tietojen ilmoittamisesta rekisteriin noudattaen, mitä tässä laissa, eläinterveyssäännöstössä ja niiden nojalla säädetään.

11 §

*Sikaeläinten tunnistaminen*

Lisäksi sikaeläin merkitään aina ennen teuraskuljetukseen luovuttamista tatuoimalla lähtöpitopaikan merkintätunnus eläimen keskiselän tai kyljen alueelle keskilinjän molemmille puolille (*teurasmerkintä*). Jos eläin luovutetaan teuraskuljetukseen suoraan syntymäpitopaikasta tai hyväksytyn tuotantoketjun pitopaikasta 9 kuukauden kuluessa syntymästä, riittävää kuitenkin on, että eläin merkitään yksinomaan teurasmerkinnällä. Ruokavirasto pitää luetteloa hyväksymistään tuotantoketjuista.

Lisäksi sikaeläin merkitään aina ennen teuraskuljetukseen luovuttamista tatuoimalla lähtöpitopaikan merkintätunnus *vähintään yhdelle puolelle* eläimen keskiselän tai kyljen aluetta tai asettamalla korvamerkki, josta käy ilmi lähtöpitopaikan pitopaikkatunnus (*teurasmerkintä*). Teurasmerkinnän tulee olla luettavissa. Jos eläin luovutetaan teuraskuljetukseen suoraan syntymäpitopaikasta tai hyväksytyn tuotantoketjun pitopaikasta 9 kuukauden kuluessa syntymästä, riittävää kuitenkin on, että eläin merkitään yksinomaan teurasmerkinnällä. *Eläinterveyssäännöstyössä tarkoitetuille tuotantoketjuille tulee hakea hyväksyntä Ruokavirastolta.* Ruokavirasto pitää luetteloa hyväksymistään tuotantoketjuista. Hyväksynnän peruuttamiseen sovelletaan, mitä lain 34 §:ssä rekisteröinnin peruuttamisesta säädetään.

## 12 §

*Hevoseläinten tunnistaminen*

Hevoseläimet merkitään eläimen tunnistuskoodin sisältävällä mikrosirulla ja tunnistetaan lisäksi maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen 65 artiklassa tarkoitettulla hevoseläimen elinikäisellä tunnistusasiakirjalla. Tunnistusasiakirjan myöntää Ruokavirasto tai sen 26 §:n 2 momentin nojalla tehtävään valtuuttama taho.

## 12 §

*Hevoseläinten tunnistaminen*

Hevoseläimet merkitään eläimen tunnistuskoodin sisältävällä mikrosirulla.

*Hevosen saa merkitä mikrosirulla eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) tarkoitettu eläinlääkärinammatin harjoittaja. Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa mikrosirun asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksessa tulee käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä. Ruokavirasto pitää luetteloa hevosten mikrosirun asettamiseen pätevistä henkilöistä. Valtuutuksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.*

Hevoseläimet tunnistetaan lisäksi maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen 65 artiklassa tarkoitettulla hevoseläimen elinikäisellä tunnistusasiakirjalla. Tunnistusasiakirjan myöntää Ruokavirasto tai sen 26 §:n 2 momentin nojalla tehtävään valtuuttama taho.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään määräajasta, jonka kuluessa hevoseläimen elinikäinen tunnistusasiakirja on haettava. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hevoseläinten merkitsemisestä, tunnistimisesta ja tunnistusmenetelmistä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään määräajasta, jonka kuluessa hevoseläimen elinikäinen tunnistusasiakirja on haettava. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hevoseläinten merkitsemisestä, tunnistimisesta ja tunnistusmenetelmistä.

## 15 §

*Lemmikkieläinten tunnistaminen*


---

Koiran, kissan tai fretin saa merkitä tunnistimella vain eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja. Ruokavirasto voi lisäksi hakemuksesta valtuuttaa tunnistimen asettajaksi muun henkilön, jolla on eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edellyttämä pätevyys. Hakemuksessa tulee käydä ilmi tunnistusmerkitsijän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä selvitys pätevyydestä. Valtuutuksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 34 §:ssä säädetään rekisteröinnin peruuttamisesta.

## 18 §

*Eräiden eläinten tunnistusasiakirjat toiseen jäsenvaltioon siirtoa varten*

Siirrettäessä eläimiä jäsenvaltioiden välillä niiden mukana tulee olla tunnistusasiakirja tai siirtoasiakirja, joilla eläinten siirtokelpoisuus voidaan osoittaa, seuraavasti:

- 1) Koirilla, kissoilla ja freteillä maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen 71 artiklassa tarkoitettu eläinlääkäri myöntämä tunnistusasiakirja;
- 

## 18 §

*Eräiden eläinten tunnistusasiakirjat toiseen jäsenvaltioon siirtoa varten*

Siirrettäessä eläimiä jäsenvaltioiden välillä niiden mukana tulee olla tunnistusasiakirja tai siirtoasiakirja, joilla eläinten siirtokelpoisuus voidaan osoittaa, seuraavasti:

- 1) Koirilla, kissoilla ja freteillä maaeläinten pitopaikkoja koskevan delegoidun asetuksen 71 artiklassa tarkoitettu hyväksytyn eläinlääkäriin myöntämä tunnistusasiakirja, jonka saa Suomessa myöntää eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäriammattin harjoittaja; tunnistusasiakirjan myöntäjään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen myöntäessään tunnistusasiakirjoja;
-

## 26 §

*Eräiden tehtävien siirtäminen muulle kuin viranomaiselle*

Ruokavirasto voi eläinterveyssäännösten 108 artiklan 5 kohdan c alakohdan mukaisesti valtuuttaa toimielimen tai luonnollisen henkilön tunnistamaan eläimen ja myöntämään sille tunnistusasiakirjan.

## 26 §

*Eräiden tehtävien siirtäminen muulle kuin viranomaiselle*

Ruokavirasto voi eläinterveyssäännösten 108 artiklan 5 kohdan c alakohdan mukaisesti valtuuttaa *toisen elimen* tai luonnollisen henkilön *antamaan eläintä koskevia tunnistusasiakirjoja ja laatimaan asiakirjamalleja eläinterveyssäännösten 110 artiklan 1 kohdan mukaisesti*. Ruokavirasto voi lisäksi sopimuksen perusteella valtuuttaa eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 3 §:n mukaisesti hyväksytyn kantakirjaa pitävän yhteisön hevoseläimiä koskevan 30 §:ssä tarkoitettua rekisterin pitäjäksi, jolloin rekisteriin ei sovelleta 30 §:n 2 momentissa mainittua lakia. Valtuutuksen antaminen edellyttää, että valvonta-asetuksen 31 artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät.

## 27 §

*Tarkastusoikeus*

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa tehdä vain toimivaltainen viranomainen. Tarkastus voidaan tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen 38 §:ssä tarkoitettuun tämän lain rikkomiseen, jos teosta voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle.

## 27 §

*Tarkastusoikeus*

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen saa tehdä vain toimivaltainen viranomainen. Tarkastus voidaan tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltu syy epäillä toimijan syyllistyneen 36 tai 38 §:ssä tarkoitettuun tämän lain rikkomiseen, jos teosta voi aiheutua *vakavaa* vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, eläinten hyvinvoinnille tai elintarviketurvallisuudelle.

## 27 a §

*Viranomaisen toimet eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädännön vastaisen menettelyn johdosta*

*Jos eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädäntöä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että niitä noudatetaan.*

*Jos havaittu rikkomus on vähäinen ja epäkohta voidaan poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, viranomaisen voi kehottaa eläinten tunnistamis- tai rekisteröintilainsäädäntöä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Muussa tapauksessa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin 6 luvussa tarkoitetun hallintopakkoasian viireille saattamiseksi.*

*Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.*

## 33 §

*Rajoitus, kieltä ja muut hallinnolliset toimenpiteet*

Kiellon tai rajoituksen asettaminen tai muun hallinnollisen toimenpiteen määrittäminen edellyttää, että toimija ei ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta. Toimivaltaisen viranomaisen on peruutettava antamansa rajoitus, kieltä tai muu hallinnollinen toimenpide heti, kun selvityksen perusteella voidaan varmistua siitä, että epäkohta on korjattu ja velvoitteita noudatetaan.

## 33 §

*Rajoitus, kieltä ja muut hallinnolliset toimenpiteet*

Kiellon tai rajoituksen asettaminen tai muun hallinnollisen toimenpiteen määrittäminen edellyttää, että toimija ei ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa korjannut puutetta. Toimivaltaisen viranomaisen on peruutettava antamansa rajoitus, kieltä tai muu hallinnollinen toimenpide heti, kun selvityksen perusteella voidaan varmistua siitä, että epäkohta on korjattu ja velvoitteita noudatetaan. *Edellä 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kieltä tai rajoitus voidaan asettaa väliaikaisena ilman kehotusta, jos se on ihmisten tai eläinten terveydelle aiheutuvan välittömän vaaran vuoksi välttämätöntä. Väliaikainen kieltä on voimassa, kunnes väliaikaisen kieltöpäätöksen tehnyt viranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Väliaikaisen kieltöpäätöksen asettaneen viranomaisen tulee huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.*

## 35 §

*Uhkasakko ja teettämishuuto*

Toimivaltainen viranomaisena voi tehostaa 32 ja 33 §:n nojalla antamaansa määräystä, rajoitusta, kieltä tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

## 35 §

*Uhkasakko ja teettämishuuto*

*Ruokavirasto, elinvoimakeskus ja Tulli voivat tehostaa 32 ja 33 §:n nojalla antamaansa määräystä, rajoitusta, kieltä tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Lisäksi Ruokavirasto voi tehostaa kunnaneläinlääkärin 32 ja 33 §:n nojalla antamaa määräystä, rajoitusta, kieltä tai muuta hallinnollista toimenpidettä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella, jos kunnaneläinlääkäri esittää tätä koskevan virka-apupyynnön.*

## 36 §

*Eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu*

Aluehallintovirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voivat määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksun sille, joka:

- 3) laiminlyö 8–15 §:ssä säädetyn merkitsemisvelvollisuuden;

## 36 §

*Eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu*

*Ruokavirasto ja elinvoimakeskus voivat määrätä vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksun sille, joka:*

- 3) laiminlyö 8–15 §:ssä säädetyn tunnistamisvelvollisuuden tai rekisteriin ilmoittamisen;*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*